SU PRIEDU "LIETUVIŲ GODOS"

Europos LIETUVIS

Savaitraštis, leidžiamas nuo 1947 m. liepos 25 d. | 1995 m. rugsėjo 16-22 d. | Nr. 38 (2375) | Kaina 1,10 Lt

Lietuvos Nacionalinė Biblioteka

Karas iš pradžių atrodė kaip spektaklis

Rugpjūčio 4-7 dienomis Serbų Krajinoje, nepaisant JT taikos misijos pastangų, vyko karas.

Po serbų atakos Sarajave, JTO, siekdama apsaugoti JTO saugumo zonas Bosnijoje, rugsėjo pirmosiomis dienomis paskelbė Bosnijos serbams ultimatumą, reikalaudama patraukti sunkiąją artileriją nuo Sarajevo. Kai tai nebuvo padaryta, NATO karinės pajėgos ėmė bombarduoti Bosnijos serbų karinius objektus. Apie tai galbūt papasakos kiti lietuvių taikdariai, o kol kas pateikiame 33 lietuvių taikdarių buvusioje Jugoslavijoje pasakojimus apie nesenus įvykius.

Kroatijos puolimą matęs lietuvių taikdarių būrio LITPLA-2 skyriaus vadas A Ramanauskas, gimęs Anykščių rajone, "EL" pasakė, kad karas lietuviams nebuvo netikėtas. Jau vykdami į Kroatiją pavasarį jie žinojo, kad kroatai rengiasi karui. JTO Taikos palaikymo misijos vadovybė rugpjūčio 4 d. išvakarėse pranešė kroatų kariuomenės puolimo laiką. Skyriaus vadas mano, kad prasidėjus mūšiams, taikdarių kovinė padėtis serbų ir kroatų atskyrimo zonoje buvo artima gynybai. Visą pirmąją parą jie dieną naktį po du tris žmones stovėjo savo postuose. Kario manymu, net kai aplink sproginėja sprogmenys ir minos, nėra kada galvoti, baisu ar nebaisu, nes tenka susiimti, ne tik vykdyti įsakymus, bet ir patiems kuo geriau orientuotis. Kroatų puolimai prasidėdavo 5 val. ryto, baigdavosi 21 val. Naktimis iš kaimų mašinomis, traktoriais važiuodavo serbų pabėgėliai. Nespėjusieji pabėgti dažniausiai būdavo žiauriai nužudomi, tačiau tai darė ne Kroatijos kariuomenė, bet aplinkinių rajonų gyventojai kroatai. A.Ramanausko žodžiais, tame kare pralaimėjo ir serbai, ir kroatai, nes po mūšių atitekę Kroatijai didžiuliai Serbų Krajinos kaimai ir miesteliai buvo visiškai sugriauti, gyvenvietės, miškeliai, laukai - užminuoti. Jo

Nukelta į 7 psl.

Pataisos pilietybės įstatymui

"Atsirado daugiau galimybių Lietuvos pilietybei gauti, ypač tiems, kurie neturi jokių dokumentų, įrodančių, jog jie ją turėjo". Tai Prezidentas A.Brazauskas pareiškė rugsėjo 8 d. po susitikimo su komisija Pilietybės įstatymo pataisų projektui parengti. Komisija buvo sudaryta vasario 1 d. Prezidento dekretu.

Komisijos siūlomose pataisose Pilietybės įstatymui ir nutarimui "Dėl pilietybės įstatymo įgyvendinimo tvarkos" numatyta, kad Lietuvos piliečiais būtų laikomi visi lietuvių kilmės asmenys, gyvenantys užsienio valstybėse, kurie iš Lietuvos teritorijos išvyko iki 1918 m. vasario 16 d. ir neįgijo kitos valstybės pilietybės. Lietuvos piliečiai taip pat yra asmenų, kurie 1940 m. birželio 15 d. turėjo pilietybę, vaikaičiai, jei šie neįgijo kitos valstybės pilietybės. Lietuvos piliečiai būtų asmenys, tarpukary nuolat gyvenę dabartinėje Lietuvos teritorijoje, ir su kai kuriomis išlygomis - jų vaikai bei vaikaičiai.

Siūloma Lietuvos piliečiais pripažinti asmenis, iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusius Lietuvos pilietybę, ir jų vaikus (jeigu jie nerepatrijavo iš Lietuvos). Šiems asmenims būtų pasirinktinai išduodami Lietuvos pasas arba teises į Lietuvos pilietybę patvirtinantys dokumentai - pažymėjimai.

Pagal komisijos siūlytą pataisą galima bus pateikti ne tik iki 1940 m. birželio 15 d. išduotus Lietuvos vidaus ir užsienio pasus, bet ir vėliau išduotus Lietuvos užsienio pasus, dokumentus apie tarnybą Lietuvos kariuomenėje arba darbą valstybinėje tarnyboje, gimimo liudijimus "arba kitus dokumentus, kuriuose tiesiogiai nurodyta apie turėtą Lietuvos pilietybę", dokumentus apie mokymąsi, darbą, gyvenimą Lietuvoje iki 1940 m. birželio 15 d. *ELI*

Suteikta pilietybė

Rugsėjo 13 d. Prezidento A.Brazausko vadovaujamos Pilietybės komisijos posėdyje Lietuvos pilietybė suteikta dar 25 užsieniečiams.

Lietuvos pilietybė suteikta vienam aktyviausių tautos kultūros judėjimo išeivijoje dalyvių - žurnalistui ir rašytojui Algirdui Gustaičiui, sukūrusiam istorinės tematikos knygas "Tikroji Lietuva" bei "Kunigaikščio Radvilos žemėlapis". Pagal jo parašytus scenarijus susukta kino filmų ir videojuostų.

Italijos lietuvių bendruomenės valdybos narys, Lenkijos pilietis Janas Valenty-Malinovskis nuo 1988 m. dirba Vatikano radijo lietuviškų laidų redaktoriumi. Prieš dvejus metus jis tapo Lietuvos ambasados prie Šventojo Sosto ir Maltos ordino kanceliarijos vedėju. Jam taip pat suteikta mūsų šalies pilietybė.

Lietuvos piliečio pasą gauti galės ir ilgametis Didžiosios Britanijos lietuvių sąjungos pirmininkas Jaras Alkis, taip pat aktyviai dalyvaujantis Pasaulio lietuvių bendruomenės, Britų lietuvių draugijos bei Lietuvių skautų sąjungos veikloje.

JAV gyvenusiai Daliai Elžbietai Katilius-Boidstan (Boydstun) taip pat nutarta suteikti mūsų šalies pilietybę. Ji jau kelerius metus dėsto Vilniaus ir Vytauto Didžiojo universitetuose, priklauso Lietuvos psichologų asociacijai.

ELTA

Rusija gąsdina karu Europoje

Rugsėjo 7 d. Taline priimtame bendrame komunikate Lietuvos, Latvijos ir Estijos Prezidentai dar kartą patvirtino savo valstybių pasiryžimą kuo anksčiau prisijungti prie NATO ir išreiškė įsitikinimą, kad "NATO išlieka svarbiausiu saugumo ir stabilumo Europoje garantu". O rugsėjo 7-ąją Maskvoje Rusijos prezidentas B.Jelcinas perspėjo Ispanijos ministrą pirmininką Felipe Gonzales, pirmininkaujantį Europos Sąjungos posėdžiuose, ir ES komisijos vadovą Jacques Senterą, kad Rusijai teks kruopščiai įvertinti santykius su NATO, kad Rusija neleis spręsti Europos problemų jai nedalyvaujant. Kitą dieną jis pareiškė, kad "politikos lyderiai, kurie dabar palaiko NATO išplūtimo idėją, turi gerai pagalvoti ir būti labai atsargūs", nes karo gaisras gali įsiliepsnoti visoje Europoje. "Kodėl aš esu prieš NATO plėtimą?" - klausė B.Jelcinas ir atsakė, jog nutarimas NATO pajėgomis bombarduoti serbų pozicijas Bosnijoje rodo, "kas galėtų atsitikti, jei NATO būtų prie pat Rusijos federacijos sienų". Beje, jis teigė, kad santykiai su Baltijos valstybėmis "bus kuo normaliausi ir civilizuoti", o Lietuvai ir jos vadovams prisipažino jaučiąs "kuo šilčiausias simpatijas".

Lietuvos užsienio reikalų ministras P.Gylys, rugsėjo 12 d. kalbėdamas apie B.Jelcino perspėjimus, siūlė Maskvai "nedramatizuoti situacijos", nes Lietuvos "žingsniai prieš nieką nenukreipti", bet ji turi pasirinkti savo saugumą užtikrinantį kelią.

Tačiau rugsėjo 8 d. B.Jelcinas buvo pagrasinęs, kad jei Vakarai neapsigalvos ir NATO nenutrauks bombardavimų, serbams Rusija mestelės ką nors "karštesnio" negu humanitarinė pagalba. Rusijos gynybos ministras P.Gračiovas, rugsėjo 11 d. kalbėdamas telefonu su JAV gynybos ministru W.Perry, pabrėžė, kad NATO akcijos iš esmės peržengė JTO mandato taikos palaikymo operacijoms šiame regione nustatytas ribas, o nuostatos ignoruoti Rusijos nuomonę - neleistinos. Pasak Rusijos ministro, tolesni NATO veiksmai negali neturėti įtakos tam, kaip Rusija vykdys kai kurias tarptautines sutartis kariniais klausimais, bet buvo sutarta, kad abu karinių žinybų vadovai konsultacijas tęs.

JAV Baltųjų rūmų spaudos atstovas M.McCurry pranešė, kad rusų susirūpinimas dėl Jugoslavijos seniai žinomas, bet nesą jokių požymių,

Nukelta į 3 psl.

Tyros lietuviškos dvasios šaltinis

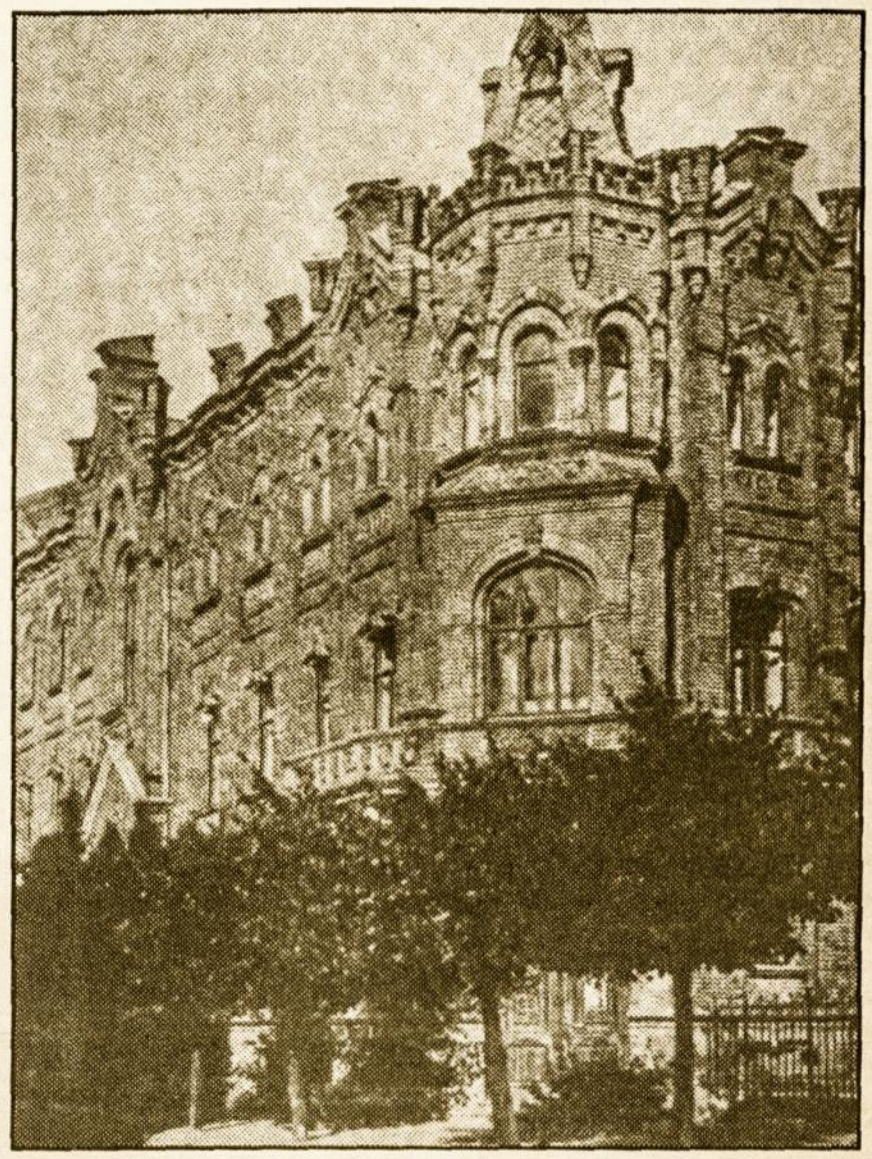

Senieji Vytauto Didžiojo gimnazijos rūmai Vilniuje.

Rugsėjo 22-24 dienomis sukanka 80 metų, kai Vilniuje buvo įkurta pirmoji lietuviška gimnazija, kuriai 1921 m. suteiktas Vytauto Didžiojo vardas. Tai buvo svarbiausias lietuvybės ir prarasto valstybingumo atstatymo vilties židinys Vilniaus krašte. Šiemet, švenčiant jubiliejų, Vytauto Didžiojo vardas grąžintas A.Vienuolio vidurinėje mokykloje esančioms eksperimentinėms klasėms. O 1996 m. Vytauto Didžiojo gimnazija įsikurs senamiestyje, Augustijonų gatvėje. Šiuo metu vyksta jos projektavimo ir statybos darbai. Taip pat atkuriamas ir gimnazijos muziejus, kuriam Vytauto Didžiojo gimnazijos atkūrimo taryba ir atkūrimo šalpos fondas kviečia siųsti prisiminimus apie gimnaziją ir jos žmones, išlikusią medžiagą.

Jubiliejaus proga spausdiname buvusio šios gimnazijos auklėtinio, ilgamečio "EL" skaitytojo ir bendradarbio Kazio Barono, gyvenančio Vokietijoje, prisiminimus. Taip pat sveikiname visus Vytauto Didžiojo gimnazijos gimnazistus, išsibarsčiusius po pasaulį.

Į Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos rūmus pirmą kartą įžengiau dar nelankydamas Vilniaus lietuvių "Ryto" pradžios mokyklos. Mat gimnazijos salėje buvo surengta Kalėdų eglutė lietuvių vaikams. Tik už pasakytą lietuvišką eilėraštį ar dainą gimnazijos bibliotekos vedėja M.Suduikienė įteikdavo kalėdinę dovaną - maišiuką su saldainiais, obuoliais, riešutais, pyragaičiais. Atsistojęs ant kėdės, deklamavau Mairionio "Trakų pilį". Įstengiau pasakyti tik pirmą posmą (ir tą kartodamas du kartus), kadangi išgąstis mane apėmė matant gimnazijos salėje daug vaikų, rimtų suaugusių ir mokytojų veidų. Tačiau dovaną gavau.

Gimnazijos 15-kos metų gyvavimo proga pirmą kartą pasipuošiau jos uniforma, įstodamas į pirmą klasę. Tad šiemet malonu pažymėti gražią jos 80-ties metų gyvavimo sukaktį. Ji buvo įsteigta 1915 m. rugsėjo mėn. Mokslo metus pradėjo spalio mėn. 18 d. su 47 mokiniais.

Globojama Vilniaus lietuvių švietimo d-jos "Rytas", gimnazija perėjo erškėčių kelią: be valstybinių teisių, ne vieną kartą siaučiant lenkų policijai, sumušant ar suimant mokytojus, mokinius, ypač atlikusius karinę prievolę ir apkaltinant juos šnipinėjimu Lietuvos naudai.

Gimnazijos Golgotos kelią taip parašė a. a. Jeronimas Cicėnas: "Ilgus metus ji buvo benamė kaip ir visas lietuvių gyvenimas. Iškart patalpas turėjo dr. J.Basanavičiaus gatvėje, po to persikėlė į Gedimino gatvę Nr. 38 (kur vėliau prisiglaudė ir Vilniaus moterų gimnazija, 1919 m. pavasarį lenkų į gatvę išmesta). Ten vyko ir mokytojų seminarijos, taipogi Lietuvių mokslo draugijos aukštųjų kursų darbas. Bet ne be trukdymų. Administracija keliais atvejais priminė ko greičiausiai išsikraustyti. Rūmus buvo patys lietuviai atremontavę. Lietuviai atsisakė keltis. 1921 m. rudenį lenkai įspėjo paskutinį kartą. Lietuviai nesikėlė. Direktorius M.Biržiška pareiškė nusileisiąs tik fizinei jėgai. Ir taip 1921 m. spalio mėn. 1 d. gausaus policijos

Nukelta į 4 psl.

Atsisveikinimas su aktore

Išėjo Anapilin Teofilija Dragūnaitė-Vaičiūnienė. Seniausia Lietuvos dramos aktorė, pirmoji profesionalaus Lietuvos dramos teatro spektaklio - H.Sudermano "Joninių" Kristina. Išėjo paskutinė to istorinio Lietuvai įvykio dalyvė, visos per XX amžių nusidriekusios teatro veiklos liudininkė.

Beveik 40 metų ji džiugino Lietuvos žiūrovus raiškiais, talentingai sukurtais vaidmenimis. Jų buvo apie šimtą. Jai buvo pavaldi Vakarų ir rusų klasika, bet didžiausio pripažinimo ji sulaukė, vaidindama lietuves moteris. Už tai jai lenkė galvas ir dėkojo S.Čiurlionienė ir B.Sruoga, Vydūnas ir V.Mykolaitis-Putinas, S.Santvaras ir K.Inčiūra. Nekalbant jau apie vieną talentingiausių tarpukario dramaturgų Petrą Vaičiūną. Būdama jo žmona, Teofilija Vaičiūnienė aktyviai dalyvavo kuriant visas jo dramas ir pjeses, su sėkme vaidino dažnai jai kurtus moterų vaidmenis. Ji mokėjo nešioti baliaus suknią ir puošnų kilnios damos apdarą, bet labiausiai jai tiko lietuvės moters kaimietės liemenės, prijuostės ir skarelės, tautiniai drabužiai. Jais aprengta, ji ir iškeliavo į Antakalnio kapines.

Dzūkė nuo Dusmenų, mūsų operos tėvo Kipro Petrausko kaimynė ir globotinė, pradėjusi artistės kelią Peterburgo Lietuvių vaidintojų kuopos spektakliuose, žymaus rusų artisto P.Gaideburovo ir lietuvių teatro patriarcho mokyta scenos meno paslapčių, ji jau už 1920 metų gruodį gavo pirmąją artistės algą. Kaip Kauno Dramos vaidyklos aktorė. Gimusi priešpaskutiniais praėjusio šimtmečio metais, ji ligi pat mirties, visus savo 96 metus, gyveno teatru, alsavo jo oru, džiaugėsi, kai jam sekėsi, sielvartavo, kai ji persekiojo nesėkmės. 20 metų Kauno (1920-1940), 17 metų (1940-1957) Vilniaus dramos teatro žiūrovus džiugino jos scenon paleistos guvios, temperamentu ir išmintimi trykštančios moterys. Jos režisieriais buvo visi tuo metu teatre dirbę scenos meistrai, jos partneriais - visi geriausi ano meto artistai.

Visi, kam teko su Teofilija Vaičiūniene bendrauti gyvenime ir scenoje, prisimena ją kaip nuostabią, linksmą, taurią, visiems padėti pasiryžusią moterį, kaip talentingą, be atvangos ieškančią aktorę.

Net oficialiai išėjusi (1957 m.) iš teatro T.Vaičiūnienė niekados nenutraukė su juo ryšių. Net pastaraisiais metais, būdama gana garbingo amžiaus, išlydėjusi į Anapilį visus jaunystės draugus ir partnerius, visus bendraamžius, ji, trykšdama energija ir optimizmu, aktyviai dalyvavo visuomenės ir teatro veikloje. Jos susitikimai su jaunimu visados primins neįkainuojamas meilės teatrui, meilės sunkiai profesijai pamokas. O kokios įdomios, humoru ir šmaikščiomis pastabomis trykštančios buvo jai skirtos televizijos laidos. Televizija neretai naudojosi ir jos patirtimi, ir jos žiniomis, ir jos talentu dalintis savo ilgo ir turiningo gyvenimo akimirkomis. Juk ji pažinojo kone visus šio šimtmečio Lietuvos šviesuolius, jautė daugelio jų meilę ir pagarbą, draugavo šeimomis.

Paskutinė Teofilijos Vaičiūnienės nuotrauka.

Broniaus Talaikio nuotr.

Ji nenešiojo savy ir neslėpė tų neįkainuojamų lobių, kuriuos sukrovė per ilgą ir turiningą gyvenimą, o stengėsi palikti juos tiems, kurie norės sužinoti, kaip gyveno pirmieji, atėjusieji į sceną nuo žagrės ar iš kalvės, kokie jie buvo, kokius dievus išpažino.

Apie tai liudija ir dvi jos parašytos knygos: "Scena ir gyvenimas" (1975) ir "Literatūros ir meno pasaulyje" (1980). Papasakojusi apie savo kelią į sceną, apie artistės darbą, davusi taiklias ir gyvas charakteristikas savo partneriams, ji dosniai dalinasi atsiminimais apie savo šeimos bičiulius ir draugus. O jais buvo Maironis, Vaižgantas, V.Krėvė, B.Sruoga, L.Gira, V.Mykolaitis-Putinas, J.A.Herbačiauskas, J.Zikaras, K.Sklėrius, K.Šimonis, V.Didžiokas, P.Rimša. Rašytojai ir visuomenės veikėjai, tapytojai ir skulptoriai.

Didžiausias Teofilijos Vaičiūnienės rūpestis buvo jos vyro dramaturgo ir poeto Petro Vaičiūno kūrybinis palikimas. Ji parašė apie jį atsiminimus. Jai pavyko rasti bendraminčių ir pagalbininkų leidžiant jo raštus, saugojant jo gimtąją sodybą netoli Veprių: ten įkurtas P.Vaičiūno memorialinis muziejus, ten dažnai rašytojai ir menininkai per Petrines vykdavo pagerbti jo darbų, paminėti jo gimtadienio.

Iki pat to rugsėjo 9 dienos ryto, kada nepabudo po ramaus nakties miego, ji buvo sklidina sumanymų, dirbo, rašė, rinko medžiagą.

Teofilija Vičiūnienė pasitraukė iš gyvenimo, įpusėjus 97-uosius metus. Daugiau kaip pusę šio rūstaus ir klastingo amžiaus skambėjo Teofilijos Vaičiūnienės vardas, tariamas su meile, padėka ir pagarba. Be abejonės, jo niekados neužklos laiko dulkės. Ją pažinojusieji tūkstančiai žmonių, kol gyvi, prisimins jos skambų, šiltą žodį, jaus jos dosnią motinišką širdį.

Tebūnie jai lengva Lietuvos žemė, kurią ji karštai mylėjo, kuriai pasiaukojamai dirbo.

Petras Keidošius

SEPTYNIOS DIENOS

Lietuvos pilieti Anglijoje buvo pagrobusi rusų gauja

Taip vadinasi straipsnis "Lietuvos rytė" 09 08.

Prieš keletą dienų iš Vilniaus į Londoną grįžo du Anglijos policijos detektyvai, kurie tiria 1972 m. gimusio Lietuvos piliečio Vitalijaus P. pagrobimo Londone bylą.

Kaunietis Vitalijus P. su drauge išvyko į Londoną praėjusių metų birželio mėnesį, pasak jų pačių, ieškoti darbo. Kartu su drauge jis apsistojo pas brolio draugą, gyvenantį Londone. Motinai sakė įsidarbinęs kažkokiame automobilių sąvartyne.

Šiemet, gegužės 10 d., Vitalijus P. telefonu motinai pasakė išvažiuojąs padirbėti į kaimą pas ūkininkus. O po dviejų dienų į Kauną paskambino rusiškai kalbantis nepažįstamas žmogus ir pasiūlė motinai, jei ji norinti sužinoti apie sūnaus sveikatą bei gyvybę, paskambinti į Londoną. Nepažįstamasis padiktavo mobiliojo telefono Londone numerį ir pridūrė, kad sūnus turi didelių nemalonumų.

Motinai paskambinus tuo numeriu, rusiškai atsiliepęs asmuo ragelį perdavė Vitalijui P. Sūnus irgi kalbėjo rusiškai: pasakė esąs pagrobtas, reikia pinigų, nes jis skolingas už automobilį (vėliau paaiškėjo, kad pagrobėjai reikalavo pinigų už du jų automobilius, kuriuos pardavė kaunietis). Jis sakė laikomas rūsyje, mušamas. Pasak motinos, sūnui buvo diktuojama, ką sakyti. Jai buvo liepta 7 tūkst. svarų sterlingų pervesti į Kirilo Antipovo, gyvenančio Londone, sąskaitą "National Westminster Bank".

Paskui keletą dienų iš eilės į Kauną skambindavo rusakalbiai pagrobėjai ir ragindavo greičiau pervesti pinigus. Keletą kartų skambino ir pagrobtojo draugė, kuri verkdama prašė atsiųsti pinigų, nes antraip Vitalijus P. būsiąs nužudytas.

Gegužės 16 d. motina pati paskambino į Londoną, tačiau rusiškai atsiliepęs žmogus pasakė nežinąs, kur dabar jos sūnus. Kitą dieną motina kreipėsi į Interpolo Lietuvos biurą bei Kauno policiją. Maždaug tuo metu, kai Lietuvos pareigūnai apie įvykį pranešė kolegoms Anglijoje, motinai vėl paskambino kažkoks rusas ir pagrasino, kad sūnus mirs nuo per didelės dozės, jei nebus atsiųsta pinigų.

Gegužės 19 d. į Kauną paskambinęs pats Vitalijus P. sakė, jog pavyko pabėgti, tačiau pinigų vis tiek reikia. Į policiją jis sakė nesikreipęs.

Tačiau Londono detektyvai išaiškino pagrobėjus. K.Antipovas suimtas, o kiti du rusai - Dima ir Genadijus - ieškomi. Anglų žiniomis, Vitalijus P. nelaisvėje buvo išlaikytas 12 parų, didžiąją to laiko dalį jis buvo prirakintas prie radiatoriaus. Pagrobėjai grasino nužudyti ir jį, ir jo motiną. Gali būti, jog grasinimai nužudyti perdozavus narkotikų buvo realūs: K.Antipovo namuose rasta daug stiprių narkotinių medikamentų.

Londono detektyvų manymu, išsilaisvinęs Vitalijus P. prašė motinos pinigų ne tik tam, kad atsiskaitytų su pagrobėjais, bet ir tam, kad grąžinęs skolą galėtų dalyvauti nusikalstamos vietinių rusų gaujos veikloje.

Dokumentai bajorams

Apie iškilmingą ceremoniją Trakų pilyje rašoma "Lietuvos aide" 09 12.

Trakų pilyje į inauguracijos šventę rugsėjo 8 d. buvo susirinkę Lietuvos karališkosios bajorų sąjungos nariai. Jau prie pilies gynybos sienos vartų ginkluota sargyba atidavė Lietuvos bajorams pagarbą. Pilies kieme kilminguosius pasitikęs metraštininkas paskelbė, kad valdovai laukia, ir pakvietė į didžiąją menę.

Lietuvos karališkosios bajorų sąjungos kancleris J.Sidaravičius pasakė kalbą ir paskelbė pavardes tų trisdešimties žmonių, kuriems buvo iškilmingai įteikti bajorystės legitimacijos aktai. Pirmasis šį dokumentą gavo vyriausias bajoras J.Kliučinskas, neseniai perkopęs į garbingą devintąją dešimtį. Bajorystę patvirtinantys dokumentai buvo įteikti ir žinomiems Lietuvos kultūros ir meno veikėjams poetui V.Reimeriui, aktorei ir teatro kritikei U.Nasvytytei, skulptoriui prof. K.Bogdanui. Buvo ir Giedraičių, Goštautų, Daujotų, Tiškevičių, Rimgailų ir kitų Lietuvos bajorų palikuonių. Iškilminga ceremonija baigėsi priesaika.

Bajorijos judėjimas prasidėjo prieš pusantrų metų. Tada bajorai įkūrė savo sąjungą, dabar vienijančią apie 700 narių. Tik dalis jų šiuo metu yra įrodę savo kilmę. Nes sutvarkyti dokumentus nėra taip paprasta, be to, legitimavimo komisija juos tyrinėja labai kruopščiai. Sunku gauti dokumentus iš Maskvos, Sankt Peterburgo, Varšuvos archyvų.

Kada turėsime paminkla Gediminui?

Apie tai - "Respublikoje" 09 11.

Vilniuje, Šiaurės miestelyje, baigiamas kurti natūralaus dydžio paminklo Lietuvos didžiajam kunigaikščiui Gediminui maketas.

Skulptorių grupei, kuri įgyvendino konkursą laimėjusio skulptoriaus V.Kašubos projektą, vadovavo skulptorius M.Šnipas. Šiuo metu granito akmuo, iš kurio Skulptūros ir monumentaliosios dailės studija pagamins 6 metrų aukščio pjedestalą, dar Ukrainoje. Beje, 50 tonų sveriantį granito luitą Ukraina padovanojo Lietuvai. Kol kas neaišku, kur - Taline ar Vilniuje - Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino skulptūra bus liejama iš bronzos. Nors Taline lieti būtų pigiau, tačiau sudėtingiau būtų ir darbus prižiūrėti, ir skulptūrą parvežti. Septynerius metus trunkantys paminklo projektavimo ir statybos darbai turėjo būti baigti šių metų rugsėjį. Tačiau M.Šnipas sako, jog paminklas sostinės Katedros aikštėje tikriausiai bus atidengtas ateinančiųjų metų birželį.

Iš Varšuvos - milijonai zlotų, o iš Vilniaus protestas

Taip pavadintas straipsnis "Lietuvos rytė" 09 12.

Lietuvos užsienio reikalų ministerija Lenkijos ambasadai Vilniuje įteikė notą. Joje rašoma: "Lietuvoje leidžiamo ir iš Lenkijos finansinę paramą gaunančio laikraščio "Nasza gazeta" pastarojo meto publikacijos neatitinka Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutarties dvasios, neprisideda prie lietuvių ir lenkų tautų tarpusavio supratimo įvertinimo".

Visuomenės informavimo priemonių valdyba prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos savaitraštį buvo ne kartą įspėjusi: 1992 ir 1993 m. - dėl nacionalinės nesantaikos kurstymo, 1995 m. - dėl žurnalistikos etikos pažeidimų.

Tai, kad Lietuvos lenkų sąjungos laikraščiui "Nasza gazeta" Lenkijos Senatas ir jo finansuojama "Lenkijos bendrija" ("Wspolnota Polska") 1994 m. skyrė 200 mln. zlotų, 1995 m. - 80 mln. zlotų, patvirtino ir Lenkijos savaitraštis "Nie". "Lietuvos rytui" pavyko sužinoti, kad laikraštį "Nasza gazeta" finansuoja ir Lenkijos Seimo nutarimu įkurtas fondas Rytuose gyvenantiems lenkams remti. Jis skyrė laikraščio leidybai 61 mln. zlotų.

Keliais sakiniais

❒ *Lietuvoje viešėjo "Nepriklausomos gynybos patarėjų grupės" nariai.* Joje - Europos ir JAV diplomatai, politikai, ekspertai, aukšto rango karininkai. Vadovas - Didžiosios Britanijos ginkluotųjų pajėgų atsargos generolas seras G.Johnsonas.

❒ *NATO vadovybei įteiktas kvietimas apsilankyti Vilniuje.* Jį įteikė Lietuvos Respublikos ambasadorius Belgijoje, Nyderlanduose ir Liuksemburge Dalius Čekuolis.

❒ *Vilniuje lankėsi Konrado Adenauerio fondo pirmininkas.* Dr. Gerdo Langguto vizito tikslas - susipažinti su fondo veikla Baltijos šalyse ir šių valstybių politine padėtimi. Svečias susitiko su Lietuvos partijų lyderiais.

❒ *Lietuvoje lankosi poetas Bernardas Brazdžionis.* Jis ketina aplankyti gimines, susipažinti su neseniai išleistomis savo knygomis ir įteikti leidyklai naujų eilėraščių pluoštą.

❒ *Panevėžio kapinėse atidengtas paminklas Juozui Miltiniui.* Paminklo režisieriui ir Panevėžio dramos teatro įkūrėjui autoriai - Juozas Šlivinskas ir Algis Mikėnas. Paminklas pastatytas Maestro gimtadienio proga.

❒ *Kūrinys M.K.Čiurlioniui.* Vilniuje pristatytas kompozitoriaus Vidmanto Bartulio kompaktinis diskas "Hommage'a Čiurlionis". Tai vienas renginių, skirtų M.K. Čiurlionio 120 gimimo metinėms paminėti.

❒ *Vilniuje atkurta ir pašventinta Jėzuitų gimnazija.* 330 moksleivių, priimtų į V-XI klases, mokysis vienoje seniausių Lietuvoje vidurinio mokslo institucijų. Įsteigta 1570 m., nuo 1751 m. Vilniaus jėzuitų kolegija veikė prie Šv. Kazimiero bažnyčios ir vienuolyno, kur dabar stovi 1922 m. rekonstruoti gimnazijos pastatai. Jėzuitams jie buvo grąžinti 1994 m.

❒ *Lietuviški gaminiai gali konkuruoti pasaulinėje rinkoje.* Tai įrodė 4 dienas vykusi ketvirtoji specializuota tekstilės gaminių ir įrenginių paroda "BalticTextile+Leather'95". Parodoje dalyvavo 176 kompanijos, 73 iš jų iš Lietuvos.

❒ *Ukmergės bendrovė "Vilkma" dirba užsienio užsakovams ir Prezidentui.* Neseniai į Londoną išsiųsta pirmoji 8 tūkst. puošnių moteriškų kostiumėlių siunta. "Vilkma" rengia amerikietes, vokietes, švedes, suomes, taip pat ir danų pilotus. Ukmergės įmonė vienintelė Lietuvoje ėmė siūti marškinius šalies Prezidentui po to, kai jis lankėsi šioje įmonėje. Kiekvieną mėnesį jam išsiunčiami 5-6 skirtingo modelio marškiniai.

❒ *Asta Muralytė pateko į "Gražiausios pasaulio karalaitės" finalinį aštuntuką.* Konkursas, kuriame buvo susirinkusios 55 šalių gražuolės, vyko Vokietijos kurorte Baden Badene. "Gražiausioji pasaulio lietuvaitė" Asta Muralytė spalio mėnesį dalyvaus Helsinkyje rengiamame "Mis Baltic Sea", o mėnesio pabaigoje Vokietijoje "Mis Europa" konkursuose.

❒ *Patvirtinta, kad "Tauro" banko prezidentas G.Konopliovas bandė nuslėpti mokesčius.* Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko P.Naviko pranešime sakoma, jog šis asmuo su draugais deklaravo ne 28 mln. JAV dolerių, kaip skelbta spaudoje, o daug mažesnę sumą. P.Navikas nepaneigė "Respublikos" pateiktos informacijos, jog buvo deklaruota beveik 4 mln. JAV dolerių, už kuriuos nebuvo sumokėti mokesčiai.

❒ *Lenkijoje apiplėšti Lietuvos piliečiai.* Rugsėjo 7 d. naktį buvo užpultas turistinės firmos autobusas, nors jis ir buvo saugomas pasienyje samdytos apsaugos firmos darbuotojo. Iš keleivių atimta apie 25 000 JAV dolerių.

ELI

Prieš Seimo rinkimus bus daugiau populiarių sprendimų

Prezidentūroje

➥A.Brazauskas, kalbėdamas apie Seimo nario, Lietuvos Centro sąjungos pirmininko R.Ozolo kaltinimus premjerui A.Šleževičiui ("EL" jau rašė), priminė, kad premjeras ir ministras taip pat yra žmonės, todėl turi būti išlaikytas nekaltumo prezumpcijos principas. Jis pranešė, kad Generaliniam prokurorui raštu pavesta ištirti R.Ozolo pateikiamus premjerui kaltinimus.

➥Rugsėjo 12 d. A.Brazauskui skiriamuosius raštus įteikė Šveicarijos ambasadorius Piere Luciri, kuris nuo 1989 m. yra Šveicarijos ambasadorius Austrijoje. A.Brazauskas per šį naują ambasadorių perdavė Šveicarijos konfederacijos prezidentui K. Villigeriui kvietimą apsilankyti Lietuvoje.

➥Rugsėjo 13 d. A.Brazauskas priėmė Lietuvos ambasadorių Prancūzijoje R.Bačkį su žmona ir dukra.

Seime

➥Seimo pirmininkas Č. Juršėnas rugsėjo 7 d. spaudai pareiškė, kad LDDP už viską atsakys per būsimus rinkimus, bet pralaimėję "Anglijos karalienei mes nesiskųsime". Seimo vadovo manymu, kaltindamas pirmiausia premjerą A.Šleževičių, Seimo narys R.Ozolas persistengė, nes "jis ne vaikigalis, o politikas bei lyg ir sąmoningas valstybės pilietis".

➥"Esu visiškai patikimas įkaitas, niekur nedingsiu. O padaryti yra labai daug ką, bet tam reikia konkretaus laiko", - teigė rugsėjo 8 d. R.Ozolas Lietuvos radijo laidoje. Jis mano, kad "ne asmens, o tvarkos turi būti padarytas pakeitimas. Reikia sukurti tokią teisėtvarką, kuri neleistų įsigalėti korupcijai".

➥Rugsėjo 8 d. savo požiūrį dėl R.Ozolo kreipimosi išplatino ir socialdemokratų partijos (LSDP) pirmininkas A.Sakalas. Socialdemokratai nelabai tiki Prezidento galima parama R.Ozolui, nes, įvedant litą, Prezidentas kartu su ministru pirmininku pasisakė už tai, kad "visi pinigai, nepriklausomai nuo jų kilmės, yra teisėti". Socialdemokratai pranešė, kad rugsėjo 6 d. oficialiai kreipėsi į Centro Sąjungą su prašymu nurodyti savo poziciją dėl R.Ozolo akcijos bei duoti konkrečią medžiagą, kad būtų galima su ja susipažinti. Jie kol kas neketina pasirašyti po R.Ozolo parengtu komunikatu, kurį jis siūlė pasirašyti visoms opozicijos partijoms.

➥Rugsėjo 8 d. vyko LDDP tarybos posėdis. Po jo partijos pirmininkas premjeras A.Šleževičius pasakė, kad nebus keitimų aukščiausiosiose valdžios institucijose, tačiau vidaus reikalų sistemoje kitimų bus ir jie vyks labai greitai, o populiarių sprendimų ikirinkiminiu periodu bus priimta gerokai daugiau nei iki šiol. Spalio 28 d. vyksiančiam LDDP suvažiavimui bus pateiktos partijos programos bei statuto pataisos dėl šalinimo iš LDDP: ne tik už "LDDP programos ir statuto nesilaikymą", bet ir už "elgesį, žeminantį partijos vardą".

➥Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) tarybos rugsėjo 9 d. pareiškime "Dėl pasikeitimų Seimo LSDP frakcijoje" sakoma, kad buvęs Seimo narys Audrius Rudys priėmė asmeninį sprendimą palikti Seimą, nepaisydamas partijos vadovybės prieštaravimų, todėl LSDP taryba apgailestauja dėl tokio A.Rudžio poelgio ir atsiprašo rinkėjų. Pasak socialdemokratų, už atvirumą ir sąžiningumą A.Rudį nubaudė LDDP, atidavusi Lietuvos taupomojo banko "valdytojo pavaduotojo vietą Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) nariui Jonui Dieniniui. LSDP abejoja, ar Prezidento patarėjas J.V.Paleckis, kuriam įteiktas Seimo nario pažymėjimas, būdamas parlamentaru, galėtų dirbti pagal LSDP rinkimų programą, nes prieš dvejus metus sustabdė narystę partijoje ir nedalyvauja jos veikloje. Dienraščiui "Diena" J.V.Paleckis pranešė nežinojęs apie socialdemokratų pareiškimą ir laiko tai ultimatumu dėl narystės LSDP frakcijoje, tačiau tai bus, pasak jo, "vienas iš faktorių, į kurį reikės atsižvelgti" apsisprendžiant dėl darbo Seime.

➥LSDP frakcijos narį A.Rudį pakeitęs Prezidento užsienio politikos patarėjas J.V.Paleckis tik prisiekęs įgis visas Seimo nario teises, pareiškė rugsėjo 10 d. prasidėjusioje 7-ojoje parlamento sesijoje Seimo pirmininkas Č.Juršėnas. Sesijoje dalyvavo 110 parlamentarų, Prezidentas, Kovo 11-osios akto signatarai, Vyriausybės, Aukščiausiojo teismo atstovai. Č.Juršėnas paragino įstatymų leidėjus "konstruktyviai dirbti mūsų valstybės, mūsų Lietuvos labui", diskutuoti "Tolerancijos metų dvasioje" bei priminė, kad iki naujų Seimo rinkimų liko tik vieneri metai.

➥Seime ratifikuota Jungtinių Tautų konvencija dėl visų formų diskriminacijos moterims panaikinimo.

➥Nuo šiol Seimo posėdžiai bus transliuojami per valstybinį radiją.

➥Seimo pirmininko pavaduotojas J.Bernatonis numato, kad Seimo opozicija skils į 3 dalis. Vienai vadovaus V.Landsbergis, kitai - Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininkas R.Smetona, trečiai - Centro sąjungos pirmininkas R.Ozolas.

➥LDDP frakcija Seime rugsėjo 13 d. nutarė, kad visi jos nariai per 10 dienų deklaruos savo pajamas.

Vyriausybėje

➥Rugsėjo 11 d. Lietuvos užsienio reikalų ministras P.Gylys svečio teisėmis dalyvavo Čekijos mieste Brno vykusiame Centrinės Europos šalių, pasirašiusių laisvos prekybos sutartį (CEFTA), vyriausybių vadovų kasmetiniame susitikime. Grįžęs P.Gylys pranešė, kad Lietuva, būdama asocijuota ES nare, kurios užsienio prekyba su CEFTA sudaro 7 proc., ir CEFTA šalims mūsų priėmimui neprieštaraujant, gali tikėtis prisijungti prie CEFTA anksčiau už kitas Baltijos šalis.

➥Rugsėjo 11 d. Teisingumo ministerijoje įregistruota Lietuvos socialistų partija.

➥Ciūricho bankų centre rugsėjo 12 d. vyko Lietuvos Vyriausybės, Lietuvos investicijų agentūros ir Šveicarijos bankų korporacijos surengtas seminaras "Verslo ir investicijų galimybės Lietuvoje". Lankydamasis Berne pas Šveicarijos prezidentą K.Villigerį, premjeras A.Šleževičius padėkojo už pagalbą Lietuvai, nes pagal investicijų apimtį (27 mln. litų, arba 3,6 proc. visų užsienio investicijų) Šveicarija užima 7 vietą.

➥Rugsėjo 13 d. premjeras A.Šleževičius priėmė JAV aplinkos apsaugos administratoriaus pavaduotoją W.Nicę ir šios agentūros 5 regiono administratorių, JAV lietuvį V.Adamkų bei padėkojo JAV Vyriausybei už nuolatinę pagalbą Lietuvos gamtosaugai.

Ona Mickevičiūtė

Darbas Lietuvai

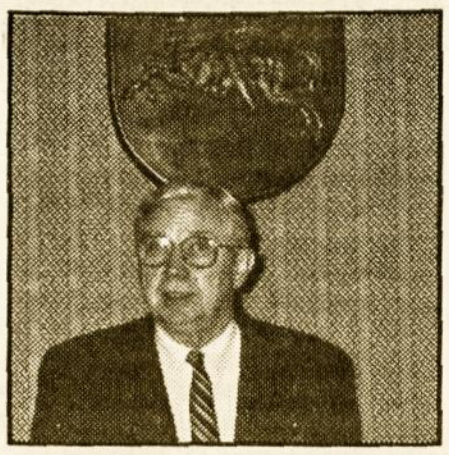

Kazys Bobelis.

Respublikos Seimo narys, ilgametis išeivijos veikėjas, paskutinis VLIK´o pirmininkas daktaras Kazys Bobelis Seime vadovauja užsienio reikalų komitetui. Darbų daug, bet kiekvieną penktadienį jis skuba į Marijampolę pas rinkėjus, kurie ateina su savo bėdomis, džiaugsmais, patarimais, prašymais, reikalavimais. Ateina tada, kai jau būna aplankę visas biurokratines instancijas ir savo reikalų neišsprendę. Kartais tų reikalų vietos valdžia ir negali išspręsti.

Marijampoliečiui Mečislovui Račkauskui jau beveik septyniasdešimt. Dar caro laikais jo dėdė, tai yra mamos brolis Juozas Gutauskas, išvažiavo į Ameriką. Po metų išsikvietė į Ameriką ir savo brolį Bronių. Bronius įstojo į JAV karininkų mokyklą. Tarpukario metais Račkauskai susirašinėjo su Gutauskais. Paskutinis laiškas iš Juozo atėjo į Kauną keturiasdešimt šeštaisiais. Dėdė savo sesers sūnui Mečiukui rašė: "Sūnau, nestok į jokias partijas, laikykis Lietuvos linijos". Vokan įdėjo penkis dolerius. Po to - jokios žinelės. Gal dėl to, kad Juozas rašė, jog brolis Bronius Amerikos ginkluotųjų pajėgų perkeltas gyventi į kitą vietą, kad tikslaus adreso dar nežinąs, parašysiąs kitame laiške. To kito laiško nesulaukė. Gal juo pasinaudojo saugumas? Pora metų be jokio laiško iš JAV, o paskui - teismas už "tėvynės išdavimą". Prokuroras paprašė septynių metų, tribunolas nuteisė Mečislovą Račkauską šešeriems metams lagerių. Visi ryšiai su dėdėm nutrūko.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Mečislovas Račkauskas rašė tarptautiniam Raudonajam kryžiui į Hamburgą. Atsakyme - nieko paguodžiančio. Žinoma, dėdžių jau nebėra gyvų, bet yra jų vaikai ar vaikų vaikai. Būtų įdomu su jais susitikti, susirašinėti, pasikviesti į svečius. Ir Mečislovas Račkauskas atėjo pagalbos pas daktarą Kazį Bobelį. Gal jis galės padėti? Juk tiek metų Amerikoje pragyveno, daktaro brolis Jurgis - aukštas karininkas, gali sužinoti Broniaus Gutausko likimą...

Daktaras Kazys Bobelis pažada padėti. Paima senus adresus. Išsiųs į Ameriką broliui, išsiųs pažįstamiems, ir gal po kokio pusmečio marijampolietis Mečislovas Račkauskas suras savo tolimus gimines.

Duris praveria kukli mokytoja Genovaitė Jarumbavičiūtė - žinomo politinio veikėjo kunigo Mykolo Krupavičiaus sesers duktė. Ji neieško giminių Amerikoje, ji su visais giminaičiais susirašinėja. Pirmą sykį ji atėjo pas daktarą Kazį Bobelį, kai ji marijampoliečiai išsirinko Seimo nariu. Prašė čia, Lietuvoje, tęsti tą darbą tėvynės labui, kurį dirbo Amerikoje.

Bet šį sykį jinai pas daktarą Kazį Bobelį atėjo ne pasiskųsti. Ji atsinešė pluoštą nuotraukų - originalų. Jas per rankas perdavė pusseserės Aldonos Rugytės-Bulotienės dukros. Jos lankėsi Marijampolėje, susipažino su giminaičiais, tačiau nežinojo, kad čia taip gerbiamas ir mylimas Mykolas Krupavičius, ilgus metus kunigavęs Kalvarijoje, Marijampolėje pastatęs kuriją - namus kunigams, sulaukusiems žilos senatvės.

Nuotraukų daug. Jose - Lietuvai atsidavę žmonės. Štai Mykolas Krupavičius dar su visai jaunu Ričardu Niksonu, o štai būrys lietuvių politinių veikėjų Amerikoje. Ne visas pavardes Genovaitė Jarumbavičiūtė žino, ne visų pareigas, ne visų nuveiktus darbus, o nuotraukas reikėtų atiduoti į muziejus, tiek Marijampolėje, tiek Kaune, kur Mykolas Krupavičius dirbo žemės ūkio ministru. Tie visi žmonės - Kazio Bobelio bendražygiai už Atlanto, buvę VLIK´o, kitų politinių organizacijų vadovai, "Amerikos balso" darbuotojai, o Mykolas Krupavičius, Vaclovas Sidzikauskas ir Anicetas Simutis, pirmojo Lietuvos Seimo narys, buvo chirurgo K.Bobelio pacientai.

Beje, ir dirbdamas Seime daktaras Kazys Bobelis nepamiršta operacinės. Per deputatavimo metus jis jau atliko daugiau kaip šimtą operacijų...

Genovaitė Jarumbavičiūtė išeina patenkinta. Ji sužinojo tai, ko iki šiol nežinojo, tad ramia sąžine galės atiduoti nuotraukas muziejams. Taip į Lietuvą grįžta Mykolas Krupavičius, iš kurio daug ko galėtų pasimokyti naujieji Lietuvos politikai, visų pirmiausia - kuklumo, pasišventimo, atsakomybės...

Eina ir eina žmonės. Reikia butų, reikia bendrabučių, reikia padengti skolas už nuomą. Žmogus klimpsta į skolas, netenka vilties, bėga iš namų, o skolos beviltiškai auga ir vejasi skolininkus. Vienai kitai vargstančiai šeimai daktaras Kazys Bobelis duoda po šimtą, po penkiasdešimt litų. Šitaip jis išdalija visą Seimo nario atlyginimą. Į sukčių rankas patekusiems rinkėjams skolina be procentų didesnes sumas. Žmonės neturi prarasti vilties. Bet išgelbėti gali tiktai pagerėjusi krašto ekonomika, platesnio masto sprendimai, mano daktaras.

Marijampolė iki šiol neturėjo gamtinių dujų, daktaras K.Bobelis daug rūpesčių įdėjo, kad gamtinės dujos pasiektų šį Suvalkijos centrą. Bet norint įsivesti dujas, privatininkui reikia sumokėti ne mažiau kaip tris tūkstančius litų. Iš kur miestiečiui tiek pinigų gauti, kai tokia Kauno holdingo kompanija nususino ar ne tūkstantį miesto gyventojų, pražudydama visas jų santaupas. Reikėtų, kad valstybė padengtų tas individualių namų dujofikavimo išlaidas, o paskui žmonės išsimokėtų. Tam reikia atitinkamų įstaigų sprendimo, ir Kazys Bobelis kreipsis į jas.

Taip sukasi Seimo nario diena. Grįžtam iš Marijampolės visai pavakarę. Suvalkiečiai skuba kasti bulves. Tęsiasi gražiai suversti arimai. Grįžta į kaimą gyvenimas, sako K.Bobelis, grįžta pasitikėjimas...

Du mėnesius praleido Amerikoje, atostogavo. Vos sulaukiau atostogų pabaigos, taip traukia Lietuva, - sako atsiduseęs. - Taip, aš jau tikras lietuvis, namiškis, kurį traukia butas Vilniuje, o ne namai Amerikoje.

Adolfas Strakšys

Rusija gąsdina karu Europoje

Atkelta iš 1 psl.

kad jų pozicija pasikeitusi, jog Bosnijos konfliktą galima ir reikia spręsti diplomatinėmis priemonėmis.

Rusijos spaudoje rašoma, kad rugsėjo 8 d. B.Jelcino kategoriški pareiškimai buvo susiję su būsimu rugsėjo 9 d. Rusijos Dūmos neeiliniu posėdžiu, kuriame deputatai pareiškė, kad NATO siekia fiziškai sunaikinti serbus, todėl Rusija turi imtis pačių rimčiausių veiksmų serbams, savo interesams Balkanuose ir visoje Europoje apginti. Pagarsėjęs išpuoliais prieš demokratiją Rusijos liberalų demokratų partijos vadovas V.Žirinovskis siūlė suteikti serbams karinę pagalbą, atleisti "gėdos ministrą" - Rusijos užsienio ministrą A.Kozyrevą, iškeliant jam baudžiamąją bylą dėl blogos Balkanų politikos. Deputatai paragino Rusiją imtis ekonominių sankcijų prieš Kroatiją, o Rusijos atstovą JT įpareigoti vetuoti visus pasiūlymus, kad visos valstybės suvoktų Rusijos svarbą.

Ona Mickevičiūtė

GUNNEL TRAVEL SERVICE LTD

parūpina bilietus kelionėms lėktuvais, laivais, užsako viešbučius.

Skrydžiai iš Londono į Vilnių ir atgal:

Skandinavijos Avia Sistema (SAS)
bilieto kaina – £285 + mokesčiai.

Skrydžiai Austrijos oro linija –
kaina £261.00 + mokesčiai.

Skrydžiai Suomijos (FINNAIR) oro linija –
kaina £259.00 + mokesčiai.
(Skrendantieji šiuo skrydžiu turės vieną naktį permiegoti Helsinkyje.)

SAS skrydžiai iš Mančesterio (per Kopenhagą) į Vilnių ir atgal:
Bilieto kaina - £305.00 + mokesčiai.

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis:

Gunnel Travel Service LTD
45 Woodthorpe Road
HADLEIGH, Suffolk, IP7 5JB
Tel 01473 828855
Fax 01473 828866

Tyros lietuviškos dvasios šaltinis

Atkelta iš 1 psl.

būrio lydimi į gimnaziją atvyko atstatymo ir švietimo departamento atstovai, Lelevelio gimnazijos direkt. Želski, ir pradėjo jėga kraustyti lietuvių gimnaziją. Iš seno jau buvo neramu, o kai gauta žinia, kad policija mėto iš patalpų, atsimenu, kas spėjęs apauti, kas basas, taip ir pasileido į gimnaziją. Buvo pavakarys. Durys policijos užvertos. Gatvė kaip mat užtvino. Iš Lukiškių aikštės artėjo raitų karių ir pėsčių policininkų rezervas. Kai policija išstūmė iš patalpų gimnazijos direkt. M.Biržišką ir mokytojų seminarijos direkt. J.Kairiūkštį, gatvėje pasigirdo Lietuvos himnas. Čia pat policijos aliarmas, ir minia ėmė vilnyti. Nuo Vasario 16-osios ir Sierakausko gatvių puolė lazdomis ginkluoti lenkų skautai ir įvairūs gatvės padaužos, noriai atskubėję policijai į pagalbą. Kelios dešimtys moksleivių buvo sumušti iki kraujo. Šautuvų buožėmis, lazdomis ar akmenimis gavo beveik kiekvienas. Atsimenu, traukėmės į šalutines gatves. Bet Vilniaus ir Subačiaus gatvėse gavome vėl lupti. Subačiaus gatvės Nr. 23 vartai buvo vyresnių klasių mokinių ir seminaristų saugomi. Ten pasijutome saugiau" (J. Cicėnas. "Vilnius tarp audrų", psl. 308-309). Negana to, po kelių dienų apie 250 lietuviukų su jų globėjais buvo išvaryti iš didelės lietuvių prieglaudos. Visai teisingai Jeronimas Cicėnas rašė: "Kai mokytojas Barcys, netekęs darbo ir dar iš tėviškės, kaip pasienio zonos, ištremtas, Lydoje vieną dieną apskrities policijos buvo paklaustas "ko čia atsibastei?", kaip dzūkas atvirai atsakęs: "Čia kaip namuos, čia mūsų žemė"... Kai 1921 m. Vytauto Didžiojo gimnazija jėga buvo išmesta iš patalpų ir pairo mokslas, M.Biržiška davė griežtą įsakymą neišsivažinėti. "Kur prisiglausim?" - lyg iš lizdo išmesti paukščiukai teiravosi mokiniai. "Čia mūsų žemė, jei ne namuos, tai laukuos..." (J. Cicėnas, "Vilnius tarp audrų", psl. 20).

Visai teisingai mano buvusi lietuvių kalbos mokytoja Gražutė Šlapelytė-Sirutienė. Savo laiške ji man rašė: "Vytauto Didžiojo gimnazija gali didžiuotis savo steigėjais bei mokytojais. Pirmuoju jos direktoriumi buvo Nepriklausomybės akto signataras, būsimasis Vilniaus universiteto rektorius prof. Mykolas Biržiška. 1922 m. jį ištrėmus į nepriklausomą Lietuvą, gimnazijos vadovybę perėmė žinomas pedagogas, matematikos vadovėlių autorius, rašytojas (slapyvarde Šiaulėniškis. - *K. B.*) ir visuomenininkas Marcelinas Šikšnys". Jis buvo mokinių gerbiamas ir mylimas, ėjo direktoriaus ir matematikos mokytojo pareigas. Kad gimnazija nedingo lenkiškų audrų bangose - tai ilgamečio jos direktoriaus Marcelino Šikšnio nuopelnas. Mėgstamas jis buvo mokytojų, mokinių. Dar ir dabar dažnai prisimenu jo kartotą "aškuta" žodį. Net ir išdėstęs dviejose lentose ilgą Pitagoro teoremą, jis ją užbaigdavo "aškuta" žodžiu. Nežinau ir šiandien, ką jis reiškia, tačiau spėju, kad tai sutrumpintas "aišku tau". Tolerantas buvo krokuviškis lenkų kalbos mokytojas Pizlo, karštas lenkų patriotas, Lenkijos istorijos ir geografijos mokytojas Puciata, žydų tautybės matematikas Reinholc (sutiktas po karo Toronte, apkaltino lietuvių tautą žydų žudynėm), giliais ir filosofiniais pamokslais pasižymėjo kunigas K.Čibiras. M.Šikšnys, sulaukęs gilios senatvės, išgyvenęs 96 metus, mirė Vilniuje. (Kalbama, kad lenkų partizanai 1944 m. liepos mėn. vedė jį sušaudyti, tačiau lenko karininko atpažintas kaip "geras lietuvis" buvo paleistas. - *K.B.*)

Vilniaus gimnazijos mokytojais ilgesnį ar trumpesnį laiką yra buvę daugelis mūsų tautos garbingų vyrų, būsimų nepriklausomos Lietuvos aukštų pareigūnų, mokslininkų: pirmasis Lietuvos Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, Prezidentas Aleksandras Stulginskis, arkiv. M.Reinys. prof. A.Janulaitis, Lietuvos banko direktorius P.Grajauskas, profesoriai Vaclovas ir Viktoras Biržiškos, dailininkai A.Varnas, A. Žmuidzinavičius ir kt. Į jų vietą vėliau stojo kun. K.Čibiras (1943 m. kovo mėn. užmuštas kritusių sovietinių bombų), K.Stašys, B.Untulis, kt.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į Vytauto Didžiojo gimnazijos mokytojų nuopelnus visoms Lietuvos mokykloms - ruošimą pirmųjų mokyklinių vadovėlių lietuvių kalba. Neįmanoma buvo ilgiau verstis komplektais ar vertimais iš svetimų kalbų, todėl Lietuvių mokslo draugija ėmėsi iniciatyvos lietuviškus vadovėlius leisti, o mokytojai suskato juos ruošti. Dažnas vyresnės kartos tautietis, augęs ir lankęs mokyklą net tik Vilniuje, bet ir nepriklausomoje Lietuvoje, prisimins mokęsis skaityti iš Esmaičio "Sakalėlio", matematikos - iš M.Šikšnio, gamtos mokslų - iš M.Stankevičiaus, "Liturgikos" - iš K.Čibiro ir kitų knygų.

Vilniaus lietuvių gimnazija, 1921 m. pavadinta Vytauto Didžiojo vardu, istorijoje yra tuo reikšminga, kad **tai buvo pirmoji Lietuvoje įsteigta gimnazija, kurioje visi mokslo dalykai pradėti dėstyti lietuvių kalba** (mano pabraukta. - *K. B.*) ir kad ji, atlaikiusi per 20 metų lenkų okupacijos priespaudą, išmokslino ir užgrūdino šimtus Vilniaus krašto lietuviško jaunimo, ištvermingai ir atkakliai kovojusio dėl lietuvybės išlaikymo Vilniaus krašte. Vėliau ir kitos lietuvių gimnazijos buvo steigiamos vilniškės gimnazijos pavyzdžiu ir sekant jos programa. Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai lietuvių mokytojų buvo auklėjami tautiškoje ir krikščioniškoje dvasioje.

Prieš atgaunant sostinę 1938-1939 m. mokytojų tarybą sudarė 29 asmenys, iš jų 20 buvo lietuviai, šeši lenkai ir du žydai. Mokinių skaičius svyruodavo tarp 300-400. Ypač buvo jaučiamas mokinių mažėjimas, įsakius švietimo ministerijai pristatyti gimnazijai pažymėjimą, kad tėvai yra lietuvių tautybės, ir kad namuose vartojama lietuvių kalba. Miesto savivaldybė, apskrities įstaiga ar vaivadija, norėdama mažinti mokinių skaičių, tokį pažymėjimą išduoti vengdavo, kadangi vyresniųjų klasių mokiniai bei mokytojai vasaros metu Mielagėnų, Adutiškio, Švenčionių, Ignalinos, Dūkšto, Vidžių, Varėnos, Valkininkų, Marcinkonių, Punsko, Seinų gyventojams atveždavo tyros lietuviškos dvasios.

Negavęs Lydoje reikalingo pažymėjimo klasės draugo Stasio Barausko tėvas vyžotas žygiavo 300 kilometrų į Varšuvos švietimo ministeriją ir jį gavęs, vėl pėsčias pūslėtom ir kruvinom kojom grįžo iš Varšuvos į Vilnių ir su ašaromis akyse lietuviškumo pažymėjimą įteikė direktoriui M.Šikšniui.

Ta pačia proga norėčiau pagerbti ir savo tėvus. Pradėjus man lankyti Vilniaus lietuvių "Ryto" pradžios mokyklą (sesuo jau lankė lietuvių gimnaziją), tėvų namus aplankė lenkų kuratorijos inspektorius, aiškindamas motinai, kad vaikai privalo lankyti lenkišką mokyklą. Priešingu atveju jos vyras bus atleistas iš darbo. Be to, kitą dieną jis įsakė tėvui atvykti į kuratoriją (dabar - švietimo ministerija). Ten tėvui inspektorius pakartojo tuos pačius motinai pasakytus žodžius. Ką į tai tėvas? "Esu lietuvis ir mano vaikai lankys tik lietuvišką mokyklą". Po trijų mėnesių buvo atleistas miesto savivaldybėje iš darbų prižiūrėtojo pareigų. Nežinau, ar šiandien priklausyčiau didingai ir garbingai lietuvių tautai, jei būčiau lankęs lenkų mokyklą!

Taip buvo kovojama už lietuvišką žemę, už lietuvišką mokyklą, už lietuvišką žodį!

Vytauto Didžiojo gimnazijoje veikė įvairūs rateliai. Aktyvia veikla pasižymėjo sportininkai (A.Čelna buvo Vilniaus gimnazijos granatos metimo meisteris), garsėjo ateitininkų kuopa "Atžala", literatų būrelis, muzikos mėgėjų choras, vadovaujamas A.Krutulio. Slapta veikė ir komunistinė kuopelė, jai priklausė J.Karosas, R.Valukonis, K.Šimas, K.Drūtas ir kt.

Nors buvo sunkios okupacinės sąlygos, Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazija tapo stipriu lietuvišku žiburiu visame Vilniaus ir Suvalkų krašte, per 20 metų išleidusi per 400 abiturientų. Jie, atgavus gimnazijai valstybines teises, aukštojo mokslo siekė ne vien tik Vilniaus universitete, bet taip pat Lenkijos ir užsienio aukštosiose mokyklose. Gimnazijos auklėtinių, pasiekusių aukštas vietas mokslo įstaigose, įvairių profesijų galima rasti visuose pasaulio kontinentuose.

Gimnazijos vardas iki šiol buvo pakeistas į rašytojo A.Vienuolio. Mokykla veikia buvusios lenkų jėzuitų gimnazijos patalpose prie Šv. Kazimiero bažnyčios. Prieš keletą metų mokiniai ir tėvai surinko 700 parašų, reikalaudami gimnazijai grąžinti jos senąjį vardą, ir šiemet tai išsipildė.

Kazys Baronas

Vokietijoje

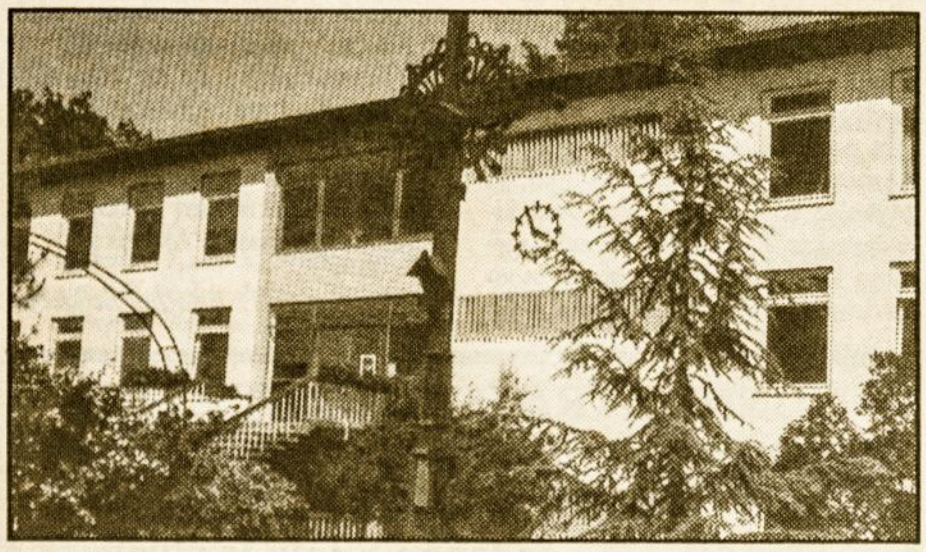

Vasario 16-osios gimnazija.

Naujį mokslo metai Vasario 16-osios gimnazijoje

Vasario 16-osios gimnazija mokslo metus pradėjo labai iškilmingai, nes šia proga atvyko Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis, tuo metu viešėjęs Vokietijoje. Rugsėjo 5 d. rytą prieš pradedant pamokas vyskupas koncelebravo šv. Mišias su 6 kunigais, jų tarpe prelatu Antanu Bunga ir naujuoju gimnazijos kapelionu kun. Alfonsu Kelmeliu.

Dieną prieš tai vyko mokslo metų atidarymo ceremonija, vėliavos pakėlimas, direktoriaus žodis, klasių susirinkimai su auklėtojais, bendrabučio vedėjų pokalbiai su mokiniais, o vakare - susipažinimo vakaras.

Naujais mokslo metais gimnazijoje mokysis 98 mokiniai - 13 daugiau negu praeitais metais. Daugiausia mokinių yra iš Vokietijos - 51. Kiti yra atvykę iš Lietuvos, JAV, Kanados, Urugvajaus, Argentinos ir Malio (Afrika).

Naujas kapelionas

Naujais mokslo metais Vasario 16-osios gimnazijoje pradėjo dirbti naujas kapelionas kun. Alfonsas Kelmelis.

Jis gimė 1963 m. Radviliškyje, baigė vidurinį mokslą Alytuje, tris metus tarnavo sovietiniam karo laivyne, Kauno kunigų seminarijoj įsigijo bakalauro laipsnį ir 1990 m. Kaišiadoryse įšventinas į kunigus. Po to kunigavo Molėtuose, Kaišiadoryse ir Perlojoje. Buvęs kapelionas kun. Gediminas Tamošiūnas grįžo į Lietuvą ir klebonauja Žiežmariuose.

Mirė Jonas Kęstutis Valiūnas

1995 m. rugsėjo 2 d. po ilgos ir sunkios vėžio ligos Švecingene mirė Jonas Kęstutis Valiūnas.

Jis gimė 1917 m. kovo 24 d. ūkininkų šeimoje Samyluose, Kauno rajone. Jaunas neteko tėvo. Jo mama pardavė ūkį ir su 4 vaikais persikėlė į Kauną, kur atidarė maisto produktų parduotuvę. Kadangi jai buvo labai sunku su 4 mažais vaikais, tai Joną paėmė globoti dėdė Kalvarijoj, kuris jį leido į pradžios mokyklą, progimnaziją ir vėliau Marijampolės gimnaziją. 1931 m. mama sūnų pasiėmė atgal į Kauną, kur jis lankė Aušros gimnaziją ir po to Aukštesniąją technikos mokyklą, kurioje įgijo elektros inžinieriaus specialybę. Atlikdamas būtiną karo tarnybą, baigė Karo mokyklą ir įsigijo atsargos leitenanto laipsnį. Nuo 1940 m. dirbo Lietuvos pašte inžinieriumi. Kadangi šiame poste buvo nepamainomas, tai jame išbuvo iki karo pabaigos ir tokiu būdu išvengė karo tarnybos vienam iš didžiųjų kaimynų.

1944 m. pasitraukė į Austriją, vėliau į Vokietiją. Iš pradžių apsigyveno Memingene, kur dirbo "Minties" mėnraščio redakcijoje.

Negalėdamas grįžti į Lietuvą ir nematydamas ateities Vokietijoje, jis, kaip ir dauguma lietuvių pabėgėlių tuo metu, buvo jau pakėlęs sparnus skrydžiui per Atlantą, bet, susitikęs žmoną Ingę, nutarė pasilikti, sukūrė šeimą, užaugino 5 vaikus, kurių 3 baigė Vasario 16-osios gimnaziją.

Beveik visą laiką po karo, iki išėjimo į pensiją, tarnavo lietuvių darbo kuopose prie amerikiečių armijos, ilgiausiai Švecingene, kur 40 metų vadovavo tiltų statybos kuopai.

Jonas Kęstutis Valiūnas buvo labai didelis patriotas. Džiaugėsi, kad jo vokietė žmona ir trys vaikai išmoko lietuviškai. Savo kuopoje šventė visas lietuviškas šventes. Dažnai surengdavo minėjimus, į kuriuos kviesdavo aukštus amerikiečių pareigūnus ir jiems taip primindavo Lietuvos likimą. Stengdavosi pavyzdingai pasirodyti ir tinkamai atstovauti lietuviams, darbus atliekant kiek įmanoma geriau. Jo vyrai pastatydavo pantoninį tiltą per Reiną greičiau už visas kitas kuopas. Dėl to susilaukė daug pagyrimų ir garbės raštų iš amerikiečių. Ir tuo metu, kai lietuvių skaičius kuopoje mažėdavo, jis nė vienos vadovaujamos pozicijos neatiduodavo kitataučiui.

Jo kuopa labai daug padėjo lietuviškoms institucijoms, ypatingai Vasario 16-osios gimnazijai: padėjo statyti barakus, atliko žemės darbus statant mergaičių bendrabutį ir klasių pastatą, atlikdavo įvairius remontus ir t. t. Jis buvo didelis skautų rėmėjas ir globojo Jubiliejinę stovyklą 1971 m. Švecingeno miškuose, kurioje dalyvavo 300 skautų ir skaučių. J.Valiūnas labai mėgo šaudymo sportą, reguliariai treniruodavosi, dalyvaudavo varžybose ir kelis kartus tapo Vokietijos meistru savo klasėje.

Nuo 1962 m. iki mirties jis buvo Vokietijos lietuvių bendruomenės tarybos narius. Tris metus buvo tarybos pirmininkas, o Vokietijos LB valdybai jis priklausė 10 metų, 7 metus buvo pirmininkas.

Gimnazijos kuratorijai priklausė nuo jos įkūrimo 1968 m. iki pat mirties, o kuratorijos valdybai - paskutinius 13 metų. Jo iniciatyva Hiutenfelde įsigyta sodyba su pilim buvo pavadinta Romuva. Posėdžiuose jis atkakliai kovodavo už savo pozicijas, lengvai nepasiduodamas, bet bendrai buvo linksmas žmogus, pajuokaudavo ir mėgdavo papasakoti anekdotų.

Jonas K.Valiūnas prieš keletą metų susirgo vėžiu, bet stengėsi nepasiduoti. Nežiūrint sunkių operacijų ir vis mažėjančių jėgų, jis toliau ėjo savo pareigas kuratorijos valdyboje. Dar rugpjūčio pabaigoje dalyvavo posėdyje, jau ryškiai ligos paženklintas, suprasdamas savo padėtį, bet dar planuodamas ateitį. Sutiko dar ir šiais metais kandidatuoti į VLB tarybą, bet rinkimų jau nesulaukė.

Jo urna su pelenais buvo palaidota rugsėjo 12 d. Šlienavos kapinėse Samyluose (Kauno raj.).

Gedulingos pamaldos ir atsisveikinimas su velioniu buvo surengtas rugsėjo 9 d. Hiutenfeldo katalikų bažnyčioje. Mišias, kuriose dalyvavo per šimtą žmonių, atnašavo gimnazijos kapelionas kun. A.Kelmelis. Po Mišių kalbas pasakė gimnazijos ir Vokietijos LB vardu - Vasario 16-osios gimnazijos direktorius A.Šmitas, gimnazijos kuratorijos pirmininkas Vingaudas J.Damijonaitis, Aušros tunto skautų tuntininkas P.Veršelis ir vokiečių Šaulių sąjungos atstovas iš Švecingeno.

Vokietijos lietuviai pasiges Jono K.Valiūno, nes jis buvo aktyvus žmogus ir gyvai reiškėsi lietuviškoje veikloje.

A. Š.

Noriu nutiesti tiltą nuo Uzbekijos iki Lietuvos

Anykščiuose jau antrą kartą lankėsi Juozas Dervinis - išradėjas, nusipelnęs Uzbekijos energetikas, Taškento lietuvių bendruomenės pirmininkas. Pernai jis dalyvavo Pasaulio lietuvių bendruomenės suvažiavime, kuris irgi vyko Anykščiuose.

Paprašėme Juozą Dervinį atsakyti į keletą klausimų.

- Koks kelias Jus atvedė iki Taškento?

- Gimiau Lietuvoje, Ignalinos rajone, netoli Mielagėnų, Rubelnikų kaime. Tėvai buvo darbštūs valstiečiai. Gal ir būčiau likęs gimtojoje sodyboje, bet, prasidėjus antrajai sovietinei okupacijai, kaime gyventi darėsi neramu. Mes turėjome 27 ha žemės, tai likimas turėjo būti aiškus. Nelaukėme suėmimų, patys ieškojome išeities. Aš buvau pasitraukęs į Latviją, ten nusisamdžiau darbininku geologų ekspedicijoje. Buvau stropus, todėl ekspedicijos vadovas man padėjo 1950 m. išvykti į Maskvą mokytis. Baigiau Kalnų institutą. Nuo 1960 m. gyvenu Taškente. Dabar jau pensininkas, bet dar dirbu.

- Kada Taškente susikūrė Lietuvių bendruomenė?

- Prasidėjus Atgimimui Lietuvoje, jo atgarsiai pasiekė ir mus. 1992 m. susibūrėme į bendruomenę. Taškente gyvena 2000 lietuvių, tačiau ne visi aktyvūs - lietuviška veikla užsiima apie 200 žmonių. Mes - nemaža jėga.

- Ką bendruomenė yra padariusi per tą laiką?

- Didelis džiaugsmas, kad įkūrėme sekmadieninę mokyklą. Joje mokosi 22 mokiniai - nuo 6 iki 70 metų amžiaus. Pabudo tautiškumo jausmas. Ne tik vaikai, bet ir tėvai bei seneliai, kurie jau seniai Uzbekijoje gyvena ir yra primiršę lietuvių kalbą, vėl mokosi.

Mokykla veikia jau antri metai. Dirbo mokytoja Rasa Mačiulaitytė, dabar turime kitą pedagogą. Aš pats dėstau istoriją. Turime vadovėlius, lietuviškų knygų. Esame labai dėkingi Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijai, kad atsiuntė. Tai didelė parama mums, esantiems toli nuo Tėvynės.

- Papasakokite apie kultūrinį bendruomenės gyvenimą.

- Pirmiausia mes susibūrėme patys ir atgaivinome savo papročius ir tradicijas. Sėdame visi prie bendro Šv. Kūčių ir Šv. Velykų stalo, prisimename Tėvų namus.

Nepamirštame lietuviškos dainos ir šokio. Per metus Taškento visuomenei surengiame tris koncertus, supažindiname uzbekus su lietuvių kultūra. Mus daug kas sieja su uzbekais. Jie, kaip ir lietuviai, labai darbštūs, vaišingi.

Mūsų bendruomenė savo jėgomis remontuoja katalikų bažnyčią, rengia talkas.

Palaikome ryšius su Lietuva, su kitomis lietuvių bendruomenėmis.

- Ar dažnai aplankote gimtinę?

- Deja. Labai brangi kelionė. Yra problemų su vizomis. Daug dar biurokratų Lietuvoje. Apie tai kalbėjau praėjusiais metais vykusiame Pasaulio lietuvių bendruomenės suvažiavime Anykščiuose. Niekas nepasikeitė ir šiais metais.

Apmaudu, kad dėl lėšų stokos į Vilniaus Lietuvių namus (mokyklainternatas tremtinių vaikams) negalėjome atvežti nė vieno mokinio. O buvo norinčių. Ypač tėvai nori, kad jų vaikai mokytųsi gimtosios kalbos, grįžtų prie savo kultūros, prie savo šaknų.

- Ar bendruomenė jaučia valstybės paramą?

- Taip, mes įsikūrėme Taškento projektavimo institute, turime geras patalpas darbui, 200 vietų salę, kurioje rengiame koncertus, susitikimus.

Mus remia ir valstybinės įmonės. Bet tai, žinoma, nėra nuolatinė parama. Štai ir mokyklai išlaikyti reikia daug lėšų. Aš dabar Lietuvoje tvarkausi dokumentus dėl kompensacijos už tėvų žemę. Gautas lėšas skirsiu mūsų sekmadieninės lietuviškos mokyklos išlaikymui.

Yra ir kitų problemų. Uzbekijoje gyvena ne tik tremtiniai, bet ir lietuviai, atvykę sovietiniais "tautų kraustymosi" laikais, sukūrę mišrias šeimas. Kartais kultūrų susikirtimas kelia tam tikras psichologines problemas. Yra šeimų, kurios neturtingai gyvena. Kiek galime, bandome visiems savo tautiečiams padėti.

- Kokie Jūsų planai?

- Uzbekija - turtinga šalis. Jau dabar esu lietuviams padėjęs užmegzti ekonominius ryšius. Medvilnės kelias nusitiesė iš Uzbekijos į Alytų, Klaipėdą, Telšius. Galėtume didelį pelną gauti eksploatuodami marmuro karjerus. Juos įsigyti nebūtų labai sudėtinga. (Graikai ir italai jau yra tai padarę.)

Būtų daug lengviau tuos ryšius palaikyti ir plėsti, jei turėtume Lietuvos konsulatą Taškente. Latviai jau turi. Nežinau, kodėl lietuviai iki šiol tyli. Mes, vietiniai, galėtume padėti. Manau, kad neišmintinga tokia galimybe nepasinaudoti.

Juozas Dervinis - Taškento lietuvių bendruomenės pirmininkas.

A. Motiejūno nuotr.

Nors mus nuo Tėvynės skiria daug kilometrų, bet tikiu, kad tiltas nusities.

- Ačiū už pokalbį. Linkiu sėkmės.

Kalbėjosi Irena Andrukaitienė

"Atiduosiu ir muziejų, ir pinigus"

"Aš sakau, ar yra dar kitas, kuris dovanotų visus savo meno kūrinius ir visą savo turtą?" - šitaip klausė Antanas Tamošaitis, Lietuvos kultūros ministerijoje pasirašęs sutartį su Lietuvos nacionaliniu muziejumi (direktorė Birutė Kulnytė). Atsakančių "taip", reikia manyti, atsirastų tikrai nedaug - atmintin visų pirma ateina Mykolo Žilinsko, Vytauto Kašubos, Kazio Varnelio vardai... Kanados lietuvis Antanas Tamošaitis padovanojo Lietuvai ne tik savo ir velionės žmonos Anastazijos surinktas garsiąsias tautinių kostiumų, tautodailės rinkinių kolekcijas, ne tik savo tapybos kūrinius ir biblioteką, bet ir visą savo turtą, apie kurį jis minėtos sutarties ceremonijoje pasakė: "O visas mano turtas - ne tik tai, ką uždirbau iš dailės; kai atvykom į Kanadą, pigiai nusipirkom gabalą apleistos kalnuotos upės pakrantės, kurioje nei ūkininkauti buvo galima, nei ką kita daryti. Ta pakrantė buvo dėl gražumo, ten piešdavau savo paveikslus. Bėgo metai ir atėjo toksai momentas, kai visi panoro tų pakrančių, kiekviena pėda žemės daug kartų pabrango, o aš tų pėdų turėjau šimtus... Taigi žemę pardavus, susidarė šiek tiek pinigų - sakau, atiduosiu ir muziejų, ir pinigus. O aš ir pats galbūt norėčiau čia, Vilniuje, kur anksčiau gyvenau ir dirbau, baigti savo gyvenimą".

Taigi užjūrio tautietis ryžosi savo turtą paaukoti gimtajam kraštui, iš kurio ne savo noru 1944 m. buvo priverstas pasitraukti. Lietuvą A.Tamošaitis paliko jau įrėžęs gilias vėžes jos kultūroje, nes kūrybinį darbą ir liaudies meno dirbinių rinkimą bei propagavimą pradėjo gana anksti, 1925 m., po sėkmingų studijų Kauno Meno mokykloje (pas M.Dobužinskį, A.Galdiką). Kitais metais jis kartu su A.Samuoliu dekoravo Vandžiogalos bažnyčią, sukūrė ateitininkų ženklą, P.Galaunės ekslibrisą; 1928 m. suorganizavo pirmąją jaunųjų dailininkų kūrinių parodą; pradėjo leisti žurnalą "Sodžiaus menas" - dienos šviesą išvydo 13 knygų; įsteigė Lietuvos "Marginių" kooperatyvą ("Dailės" kombinato pirmtaką)...Tai toli gražu ne visi Antano Tamošaičio iki emigracijos nuveikti darbai, bet ir pagal juos jau galima suprasti, kokio kūrybingumo, kokių užmojų asmenybė paliko gimtąjį krantą.

Ponas Antanas sako iki karo Lietuvoje atlikęs dar vieną darbą, dėl kurio jaučiąs savotišką "kaltę" - jam buvo paliepta sukurti tautinius rūbus "tautos pasiuntiniams", važiavusiems į Maskvą "parvežti Stalino saulės", ir jis šį paliepimą įvykdęs. Pasak jo, noras šią "kaltę" išpirkti ir nulėmęs jo pasiryžimą dovanoti Lietuvai savo sukauptas vertybes. Žinoma, tai nerimtas argumentas jo poelgiui pagrįsti, geriausiu atveju - vienas iš daugelio. Beje, Kanados didžiųjų muziejų tekstilės ekspertai buvo atvykę į A.Tamošaičio galeriją ir, susipažinę su lietuvių sodiečių audinių kolekcija, pasiūlė jam ją parduoti. Tačiau nulėmė pono A.Tamošaičio noras sugrįžti į Lietuvą su gausiu kultūriniu kraičiu.

Taigi - sutartis pasirašyta. Joje numatyta Tamošaičių muziejų įkurti Vilniaus miesto savivaldybės skirtose patalpose Dominikonų g. 15/1. Šiam kultūros židiniui A.Tamošaitis padovanojo 10 tūkstančių Kanados dolerių ir įsipareigojo kasmet muziejaus išlaikymui skirti 80 proc. palūkanų nuo pusės milijono Kanados dolerių.

Kitais metais sukaks penkeri metai nuo A.Tamošaičio žmonos Anastazijos mirties, o jam pačiam sueis 90 metų. Lietuvos nacionalinio muziejaus direktorė B.Kulnytė mano, jog tai labai tinkamos datos naujo kultūros židinio atidarymui...

Alfredas Guščius

Tremtinė - antros rūšies žmogus ir dabartinėje Lietuvoje

Esu gimusi Lietuvoje. 1948 m. buvau ištremta į Igarką. Mokslus baigiau Tomske. Esu gamtos mokslų daktarė, docentė (diplomus pripažino Lietuvoje), parašiusi per 70 mokslinių straipsnių. Rusijoje 30 metų dirbau mokslinį ir pedagoginį darbą. Po kandidatinės disertacijos apgynimo (1966 m.) kelis kartus buvau atvykusi į Lietuvą dėl įsidarbinimo, bet visuomet gaudavau atsakymą: "Nėra vietos".

Į Tėvynę galėjau grįžti tik 1990 m., kai pavyko išsikeisti butą. Grįžus norėjau įsidarbinti pagal specialybę (esu organinės ir analitinės chemijos mokslų specialistė). Buvau Vilniaus pedagoginiame universitete ir sulaukiau tokio atsakymo: "Mes žinome, kad Jūs gera specialistė, bet vietų nėra". Panašiai atsakė Chemijos institutas ir kitos mokslinės organizacijos. Kaip man skaudu, kad ir laisvoje Lietuvoje esu vėl antros rūšies žmogus: visi mokslininkai gavo rentą, o aš negavau.

Tokią neteisybę vėl reikia patirti man, buvusiai tremtinei. Juk daug Lietuvos mokslininkų gynė savo disertacijas ne Lietuvoje, o kitose Tarybų Sąjungos respublikose. Kodėl aš, tiek daug kentėjusi, negaliu būti lygi su Lietuvos mokslininkais? Galbūt, todėl, kad aš visą savo jaunystę turėjau paaukoti būdama tremtyje.

Nuo 1960 m. iki 1970 m. mokslinį ir pedagoginį darbą dirbau Tomsko politechnikos institute, Tomsko medicinos institute ir Tomsko pedagoginiame institute. Dirbdama Rusijoje 10 metų buvau Smolensko pedagoginio instituto katedros vedėja, mokslo tarybos prie Rusijos švietimo ministerijos nare. Rusijoje būčiau galėjusi dirbti ir toliau, bet labai norėjau grįžti į Tėvynę. Skaudu, kad tarp savų esu svetima.

Kad man paskirtų mokslininko pensiją, kreipiausi į įvairias institucijas, bet mano prašymas vis dar sprendžiamas... Juk aš nekalta, kad man reikėjo būti toli nuo Tėvynės, kurios labai ilgėjausi. Ką padarysi, kad negalėjau savo žinių ir didelės pedagoginio ir mokslinio darbo patirties panaudoti Lietuvoje. Didelę neteisybę tenka patirti mums, buvusiems tremtiniams, tokioje laisvoje Lietuvoje, mes Tėvynei esame nereikalingi...

Aldona Izakėnaitė
Gamtos mokslų daktarė, docentė

REIKALINGOS KNYGOS

"Europos lietuvio" redakcijai Vilniuje skubiai reikalinga **Juozo Kapočiaus "Lietuvių enciklopedija"** (trisdešimt šeši tomai) ir mėnesinio **žurnalo "Santarvė"** komplektai. Už pervežimą užsimokėsime patys.

Taip pat reikalingi **Nidos Knygų klubo leidinių komplektai**. Juos įteiktume Lietuvos bibliotekoms.

Rašykite:
"Europos lietuvis",
A. Strazdelio 1,
2600 Vilnius, Lietuva.

Sugrįžimai

VILNIUS

Nacionalinė galerija (Studentų g. 8, nuo 11 iki 18 val.)

Argentinos lietuvių dailininkų kūrybos paroda.

Nuolatinė ekspozicija. V. Kašubos (JAV) skulptūros, piešiniai - dovanotų Lietuvai kūrinių paroda.

Naujausių laikų istorijos sektorius (Studentų g. 8).

Paroda "Lietuviai perkeltųjų asmenų (DP) stovyklose Vokietijoje 1945-1950 m."

Radvilų rūmai (Vilniaus g. 22, nuo 12 iki 18 val.)

Nuolatinė ekspozicija. Daktarės G. Kazokienės (Australija) Lietuvai dovanoti rinkiniai.

Australijos ir Okeanijos salynų genčių dievai ir apeigų atributika.

Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka (Gedimino pr. 51)

Paroda, skirta J.Yčo 115-osioms ir M.Yčo 110-osioms gimimo metinėms.

KAUNAS

M. Žilinsko dailės galerija (Nepriklausomybės a. 12)

Juozas Bagdonas (JAV). Kūrybos paroda.

Lietuvos sporto istorijos skyrius (Muziejaus g. 7)

Paroda, skirta V pasaulio lietuvių sporto žaidynėms, "Iš Lietuvos sporto istorijos".

ŠIAULIAI

Fotografijos galerija.
A. Kezio (JAV) fotografijų paroda "Retrospektyva".

Lietuvius, atvykusius iš užsienio, gali sudominti ir daug kitų kultūrinių renginių, parodų, apie kuriuos rašoma kituose leidiniuose.

Pavasario "Vilnius" anglų kalba

"EL" redakcija gavo "Vilniaus" žurnalo anglų kalba antrąjį numerį. Tiesa, jis neturi skaičiaus, žyminčio numerį, o pavadintas tiesiog "Spring" - Pavasaris. Mes jau esame pasakoję apie šio literatūros, kultūros, istorijos žurnalo, Rašytojų sąjungos leidinio, iki praėjusių metų tik rusų kalba ėjusio mėnraščio biografiją, kalbėjom apie jo turinį.

Kaip ir dera pavasario numeriui, žurnalas pradedamas Kristijono Donelaičio "Pavasario linksmybėmis" (Spring Joys). Abi kalbas mokantys skaitytojai gali patys palyginti vertimą su greta spausdinamais originalo - dar spausdinami "Vasaros darbai" (Summer Toil) - tekstais. Posmų ištraukas puošia nepralenktosios V.K.Jonyno iliustracijos.

Lietuvių prozai žurnale atstovauja novelės ir apsakymai (Short stories), kurių autoriai - vienas ryškiausių lietuvių naujosios novelės meistrų Juozas Aputis, kurio du apsakymus išvertė pats angliškojo žurnalo leidinio redaktorius Antanas Danielius, taip pat jaunas prozininkas Vaidotas Morkūnas, pagal profesiją biologas, pateikęs žurnalui tris apsakymus, kuriuos išvertė Aleksandra Dantaitė.

Įdomi žurnalo poezija. Be anksčiau minėtų K.Donelaičio "Metų" (The Seasons), jai atstovauja populiariausios, ne kartą peiktos ir žymiai dažniau girtos bei spausdintos Marcelijaus Martinaičio "Kukučio baladės" (The Ballads of Kukutis), kurias išvertė Laima Sruoginytė.

Antroji autorė - prieš penketą metų mirusi žymi lietuvių lyrikė Janina Degutytė, kurią kritikė Viktorija Daujotytė yra pavadinusi emocinės būtinybės ir lyrinio atvirumo poete.

Jaunąjai poetų kartai atstovauja trisdešimtmetis Sigitas Parulskis, kelių poezijos knygų autorius.

Beje, žurnale supažindinama su visais spausdinamais autoriais.

Spausdinama Izraelyje gyvenančio lietuvių-žydų rašytojo Grigorijaus Kanovičiaus (Gregory Kanovich) publicistika "Sapnas apie dingusią Jeruzalę" (A Dream of Jerusalem Lost). Autorių skaitytojams pristato rusiškai rašantis poetas Vitalijus Asovskis, kartu prisimindamas ir kitus Vilniuje gyvenusius, rusiškai rašiusius rašytojus.

Istorikas Edvardas Gudavičius straipsnyje "Etninė lietuvių kilmė" (The ethno-origins of the Lithuanians) aiškina etninę Lietuvos gyventojų kilmę, atskirų Lietuvos vietovių ir genčių (aukštaičiai, žemaičiai, Sūduva, Skalvija) pavadinimų reikšmę ir prasmę.

Lietuvių moteriškoms dievybėms - Austėjai, Žemynai, taip pat kai kuriems lietuviškiems vardams, giminystės ir draugystės simboliams skirta vieno iš semantikos mokslo pradininkų, Paryžiuje gyvenusio profesoriaus Algirdo Juliaus Greimo studija "Apie bites ir moteris" (On bees and women).

Kalbininkas Algirdas Sabaliauskas apžvelgia savo vyresniojo kolegos akademiko prof. Zigmo Zinkevičiaus veiklą, jo nuopelnus, atkuriant lietuvių kalbos istoriją, kuri kartu yra ir tautos istorija.

Artėja didžiojo lietuvio Mikalojaus-Konstantino Čiurlionio 120-sios gimimo metinės. Įžymiojo lietuvių dailininko ir kompozitoriaus kelią apžvelgia muzikos tyrinėtojas Jonas Bruveris.

Muzikologė Ona Narbutienė įveda skaitytoją į "lietuviško fakyro", kompozitoriaus Broniaus Kutavičiaus kūrybinę laboratoriją, jo kūrybos ištakų pasaulį.

Kornelijus Platelis apžvelgia neilgą, bet turiningą jo vadovaujamo Lietuvos P.E.N. klubo veiklą (Short History and Great Future).

Rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas, nuovokus lietuvių poezijos žinovas ir vertintojas Valentinas Sventickas dalinasi mintimis apie lietuvių poezijos šventes, apie jos kūrėjus ir pastarųjų metų reiškinius bei kūrinius.

Vladas Braziūnas apžvelgia atskirų Lietuvos meno ir kultūros sričių būklę ir įvykius, pateikia įdomių faktų ir skaičių. Tarytum jį pratęsdamas, Romas Daugirdas rikiuoja naujausių respublikos kultūros renginių ir įvykių kroniką.

Žurnalą puošia meninės autorių nuotraukos, M.K.Čiurlionio kūrinių reprodukcijos.

Pijus Girdenis

Lietuvos kryžiai ir dievdirbiai

Įžymus Lietuvos kraštotyrininkas Balys Buračas (1897-1972) sukūrė per 30 tūkst. nuotraukų senosios etnografijos archyvą. Jo profesinis meistriškumas pažymėtas Pasaulinėse menų ir technikos parodose Paryžiuje (1937 m. didysis aukso medalis) ir Niujorke (1939 m.). Knygoje-albume - per tūkstantis XX a. pr. dar išlikusių senosios Lietuvos kultūros paminklų: XIX-XX amžių stogastulpių ir koplytstulpių, kryžių, koplytėlių ir Mažosios Lietuvos krikštų fotografijų, taip pat jo parašytos kryždirbių ir dievdirbių, tarp kurių išsiskiria liaudies skulptoriai Vincas Svirskis, Orvidai, Bronius Buračas, Pranas Perminas, A. Potockis, J. Valys, biografijos, jų ir jų darbų nuotraukos. Unikalūs fotodokumentai atskleidžia užmarštin benugrimstančius lietuviškos sakralinės kultūros klodus: unikalią krikščioniškų tradicijų interpretaciją, perpintą pagonybės fragmentais ir tūkstantmečio gamtos garbinimo bei įdvasinimo papročių meniniu atspindžiu.

Leidinys pratęsia B.Buračo kūrybos palikimo publikacijų ciklą, skirtą jo gimimo 100-mečio jubiliejui. Jam pradžią davė jubiliato publikacijų rinkinys "Lietuvos kaimo papročiai", parengtas V.Miliaus ir kt. Ši knyga bus vidutinio dydžio albumo formato, 450-550 psl., nuotraukos spalviniai tonuotos, paminklų tipai skiriami užsklandomis. Leidinį pristato J.E. vysk. S.Tomkevičius. Sudarytojai dr. A.Stravinskas ir akad. A.Buračas, dailininkas V.Ajauskas. Tiražas 6000 egz., iš jų 50 numeruotų. Santraukos anglų, rusų kalbomis.

Kviečiame šios jubiliejinės knygos leidybą remti. Atsiskaitomoji sąskaita Lietuvos taupomajame banke, Vilniaus filialas Nr. 6762, sąskaita 150775 (nurodant: Balio Buračo jubiliejiniam albumui). Informacija tel. 8-22 74-96-49, 74-88-24, faksas 8-22 748924, 8-27 205445.

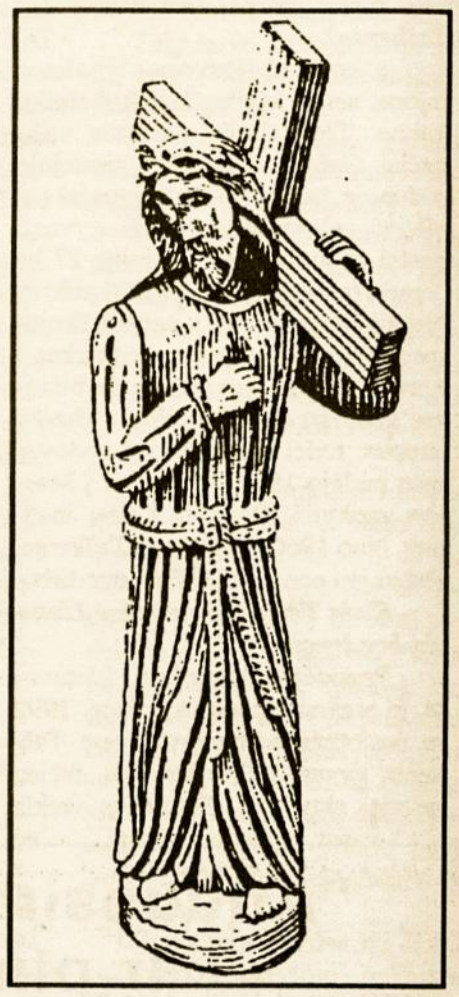

Vytautas Mačiuika

Autobiografiniai apsakymai "Šiaurės novelės"

Pirmas skrydis

Vytenio broliui, kuriam buvo aštuoneri metai, atsitiko nelaimė - bėgiodamas kaime susižeidė didįjį kojos pirštą. Pirštas supūliavo, o atvykus jam į Palangą, į "Aldonos" vilą, kirkšnyje kilo didelis guzas. Daktarai pareiškė, kad reikalinga skubi operacija, o tokią tegalima atlikti Kaune. Motina persigando: kiekviena valanda buvo brangi - berniukas galėjo netekti kojos. Ji puolė pas lakūnus: gelbėkit, vyrai! Nuskraidinkit mane ir vaikus į Kauną.

Pasitarę lakūnai patarė šnekinti tam skrydžiui vieną "Ambo" eskadrilės vadą. Pulkininkas pareiškė:

- Ką jūs galvojate, ponia? Čia karo aviacija. Mes ne sanitarinė tarnyba, o ši, kiek žinau, lėktuvų neturi. Ką man pasakys jūsų vyras, mano viršininkas?

Bet ponia, Vytenio motina, buvo atkakli. Ji su tokiu užsidegimu įrodinėjo būtinybę skristi, kad išgelbėtų karo lakūno vaiką, jog pulkininkas, eskadrilės vadas, pagaliau nusileido:

- Gerai. Po pusvalandžio kylam į orą. Bet visos pasėkos - jūsų sąžinei. O jeigu įvyks avarija?

- Neįvyks, pulkininke! Aš meldžiau Dievą, kad padėtų. Skrendam. O savo vyrui aš paaiškinsiu.

Vytenis, jo motina ir brolis skubiai atvyko į Palangos karo aerodromą. Žvalgybinis lėktuvas "Ambo-IV" jau buvo paruoštas kilti į orą. Tai buvo modernus tuo metu skraidymo aparatas, sukonstruotas aviacijos pulkininko (vėliau - generolo) inžinieriaus Antano Gustaičio, pagamintas Lietuvos karo aviacijos dirbtuvėse. Tokių dviviečių "Ambo-IV" karo aviacija jau turėjo dvi eskadriles - po devynis lėktuvus kiekvienoje. Pilotas sėdėdavo priekyje, o žvalgas su kulkosvaidžiu - užpakalinėje sėdynėje.

Šiltai aprengtus vaikus ir jų motiną vata užkimštomis ausimis puskarininkiai įkėlė į žvalgo vietą. Motina su parašiutu sėdėjo patogioje lakūno kėdėje, o vaikai prisiglaudė prie jos kojų. Lakūnų sėdynės buvo atviros, tik prieš pilotą buvo įmontuotas organinio stiklo skydelis. Kad vėjas nepūstų į akis.

Pragariškai užkaukė lėktuvo motoras. Gal dešimt minučių pulkininkas šildė "Ambo" variklį. Po to lėktuvas nuriedėjo į aerodromo pakraštį. Čia apsisuko prieš vėją ir riaumojančiu varikliu vis greičiau ėmė plėšti nuo žalios vejos, kol pakilo į orą. Prasidėjo pirmas skrydis Vytenio gyvenime. Pirmas jausmas buvo baimė, kad lėktuvas nukris, nes oro "duobės" svaidė "Ambo" tai žemyn, tai aukštyn, nors greitis - 300 kilometrų per valandą. Lėktuvas skrido 1000 metrų aukštyje. Balti debesėliai plaukė tai virš galvos, tai po kojom. Vytenio motina pakėlė jaunesnįjį sūnų, ir berniukas pirmą kartą pamatė Lietuvos žemę iš vieno kilometro aukščio. Laukai, miškai ir ežerėliai buvo apšviesti saulės - geltonų laukų plotai gretinosi prie tamsiai žalių miškelių, nors visur vyravo melsva spalva. Nejaugi erdvė mėlynos spalvos? Berniukas sužavėtas žvelgė žemyn, bet motina nuleido jį prie kojų ir dabar pakėlė vyresnįjį sūnų. Lėktuvo motoras kaukė kaip pašėlęs. Vata tik iš dalies slopino garsą, ir susikalbėti buvo neįmanoma. Vytenį persmelkė šaltis, jis kaleno dantukais. Ar tik jam ši kelionė lėktuvu nesibaigs ligonine, šmėkštelėjo negera nuojauta. Bet jis skrenda. O tai buvo svarbiausia.

Antrą kartą motina pakėlė Vytenį, kai lėktuvas sumažino greitį ir berniukas išvydo savo gimtąjį Kauno miestą. Namai kaip degtukų dėžutės, mažuliukai mažuliukai, bažnyčių bokštai, didingi žemėje, iš tokio aukščio atrodė kaip žemėn susmaigstyti pagaliukai... Tik Nemuno ir Neries mėlynos juostos atrodė didingai. Gal todėl, kad driekėsi iki mėlyno horizonto.

Lėktuvas slydo žemyn. Netrukus "Ambo" ratai palietė žemę. Tris kartus šoktelėjęs, lėktuvas nuriedėjo Kauno karo aerodromo veja. Prie angarų jau laukė karo ligoninės sanitarinė mašina. Brolis ir motina skubiai išvažiavo į miestą, o Vytenis dar ilgai negalėjo atsipeikėti - ar tikrai jis skrido visą valandą iš Palangos į Kauną, ar tai buvo tik sapnas? Atsikvošėjo tik tada, kai vienas karo lakūnas pakratė už petuko ir pasakė:

- Dabar - tu tikras lakūnas! Ar nebuvo baisu?

- Ne-e, - sumelavo Vytenis. Negi prisipažinsi, kad skristi vis dėlto buvo nejauku. Ypač tos oro "duobės". Ir iš kur jos atsiranda? Tik vėliau jis sužinojo, kad oro "duobės" - normalus dalykas.

Kelias namo

Lietuvos karo aviacija turėjo gerą futbolo komandą. Joje žaidė jaunesnieji karininkai lakūnai ir su apvaliu kamuoliu neblogai susipažinę puskarininkiai, iki karinės tarnybos lakstę po žalią vejąpaskui "odinį stebuklą".

Vieną gražią popietę Vytenis, kuriam jau ėjo penkti metukai, sukinėjosi prie aviacijos garažų. Čia buvo galybė automašinų, net keli motociklai, kai kurie - su priekabom. Automechanikai leido berniukui pasukioti vairus. Tai būdavo nepakartojamos minutės.

Iš garažo išriedėjo sunkvežimis. Prie jo prišoko būrelis aviatorių. Vienas leitenantas paklausė Vytenį:

- Nori pažiūrėti, kaip lakūnai aplo Karo mokyklą?

- Noriu, - atsakė Vytenis.

Ilgai nelaukęs, leitenantas įkėlė Vytenį į sunkvežimį. Sulipo pilnas kėbulas gerai nusiteikusių sportininkų su krepšiais. Ant vieno iš tų krepšių ir pasodino Vytenį.

- Į Panemunę! Į Panemunę! Įkrėsim tiems kursantams iš Karo mokyklos! - šūkaliojo aviatoriai. - Važiuojam laimėti!

Į Panemunę? Vytenis nežinojo, kad Karo mokykla tuo metu gyvavo Aukštojoje Panemunėje, už keliolikos kilometrų nuo Fredos. Vyteniui tai nežinoma teritorija, terra incognita... Bet jis tikėjosi, kad rungtynės greitai pasibaigs, ir jis suspės grįžti namo iki nusileis saulė. Vėluoti jis negalėjo, nes motina griežtai baudė už jos įsakymų nevykdymą. Vytenis atsiduso. Pats įsiprašė į tą tolimą Panemunę.

Sunkvežimis įdardėjo į liepomis apsodintą Karo mokyklos alėją ir sustojo prie mokyklos stadiono. Aviatoriai nuėjo persirengti, o Vytenis liko prie automašinos.

Greitai prasidėjo rungtynės. Kas ką nugalėjo - Vytenis nesuprato, bet, jo siaubui, visi futbolininkai po rungtynių nuėjo "atšvęsti" susitikimą. O Vytenis jau žinojo, kad prie stalo kariškiai sėdi ne penkias minutes, bet porą valandų. Tuo tarpu saulė jau lietė medžių viršūnes. Vytenis nutarė - reikia pačiam pėstute keliauti namo. Ir jis patraukė per Karo mokyklos vartus į gatvę. Kokie instinktai vedė Vytenį į priekį, per Panemunės tiltą, per Šančius - jis neatsimena. Jis tik ėjo saulės link - iš rytų į vakarus. Kelią jam pastodavo kažkokie vaikai su mediniais kardais, reikalavę "dingti iš akių", nes kitaip prikulsią. Vytenis tylėdamas aplenkdavo neaiškaus gymio "karžygius", mojuojančius pagaliais berniukui panosėje. Kaip jo neprimušė - iki šios dienos nesupranta...

Saulė jau buvo nusileidusi, kai Vytenis išvydo prieš akis Žaliąjį tiltą! Dievo mano! Dabar jis tikrai grįš namo. Tas tiltas jungė Kauno miestą su Fredos priemiesčiu. Pirmyn! Vytenis dumte dūmė tilto link, per tiltą, Lakūnų plentu į kalną, o čia jau ir 79 fligelis! Tamsu, nors į akį durk...

Kai jis atsistojo prieš apsiverkusią motiną ir tarnaitę Antosę, jau buvo 10 valanda vakaro.

Vytenis turėjo papasakoti, kur buvęs, ką daręs ir t. t. Motina tik kukčiojo ir glaudė savo paklydėlį sūnų prie krūtinės, netikėdama, kad jis gyvas ir sveikas, nes buvo išmaišyta visa Freda, visas Botanikos sodas, kareivinės, sandėliai, net aviacijos dirbtuvės. Buvo sukelti ant kojų karo aviacijos kuopos kareiviai, kad su žibintais išnaršytų caro laikų fortą ir artilerijos batarėjas, ieškodami savo viršininko sūnaus...

- Dieve mano! - dejavo motina. - O jis žiūrėjo futbolo rungtynes! Ir dar pėsčias keliavo namo. Nieko sau keliauninkas. Marš į lovą ir tris dienas nekišk nosies į lauką! Girdėjai, Antose?

Tarnaitė Antosė, kuri labai mylėjo Vytenį, tik palingavo galvą ir nuėjo į virtuvę.

Tęsinys. Pradžia Nr. 36.

Karas iš pradžių atrodė kaip spektaklis

Atkelta iš 1 psl.

manymu, Kroatijoje įkurtas serbų autonominis kraštas, pavaldus didžiajai Serbijai, tiksliau - dabartinei Jugoslavijai, buvo toks, koks, pavyzdžiui, būtų Lietuvoje atsiskyręs ir pasiskelbęs savarankišku Šalčininkų rajonas. Bosnijos serbai Serbų Krajinos nepripažino ir jai nepadėjo.

Kaip prisiminė karo veiksmus prieš serbus stebėjęs biržietis V.Kazilionis, iš pradžių taikdariai manė, kad kroatai yra žmogiškesni, bet iš to, kaip jie elgėsi su "žydraisiais šalmais" ir serbų bėgliais, paaiškėjo, kad žiaurios yra abi pusės. Jis mano, kad ne tik jam, bet ir kitiems taikdariams tasai karas dar ilgai sapnuosis.

Lietuvos karo akademijos II pakopos kursantas ukmergietis R.Žižys, klausęsis Danijos istorikų paskaitų, paaiškino, kad maždaug prieš 500 metų kroatai pakvietė į savo žemes prie pasienio serbus, kad būtų patogiau kartu kovoti su musulmonų antplūdžiu. Apie 300 tūkst. serbų persikėlė į Kroatijos pasienį ir ten visą laiką gyveno, išlaikydami papročius, stengdamiesi nesusimaišyti su kroatais. Prieš 4 metus, skylant buvusiai Jugoslavijos socialistinei respublikai, kroatai bandė įsiterpusius į etnines kroatų žemes serbus išvaryti, tačiau serbai nenorėjo palikti žemės, aplaistytos senelių ir tėvų krauju. Prasidėjus rugpjūčio 4 d. mūšiams, apie 200 tūkst. serbų buvo priversti pasitraukti iš savo kaimų į Serbiją ir kitas serbų gyvenamas žemes.

Dar vadinamaisiais taikos mėnesiais lietuviai gerai suprato, kad serbai ir kroatai, gyvenę gretimai kelis šimtus metų, vieni kitų beprotiškai nekenčia. Rugpūčio 7 d. pasibaigus ūmiam kroatų puolimui, nemažai kroatų gyrėsi, kad jiems žmogų užmušti yra lengviau negu musę, kad nužudę po 20 ir daugiau serbų.

Kursantas R.Žižys prisipažino, kad pats karas iš pradžių atrodė lyg žaidimas, kuris turi baigtis, taikdariai jį stebėjo kaip teatro spektaklį. Niekas neišsigando, nors buvo karo sūkuryje, tačiau danų taikdario žūtis išsklaidė romantiško karo nuotaiką.

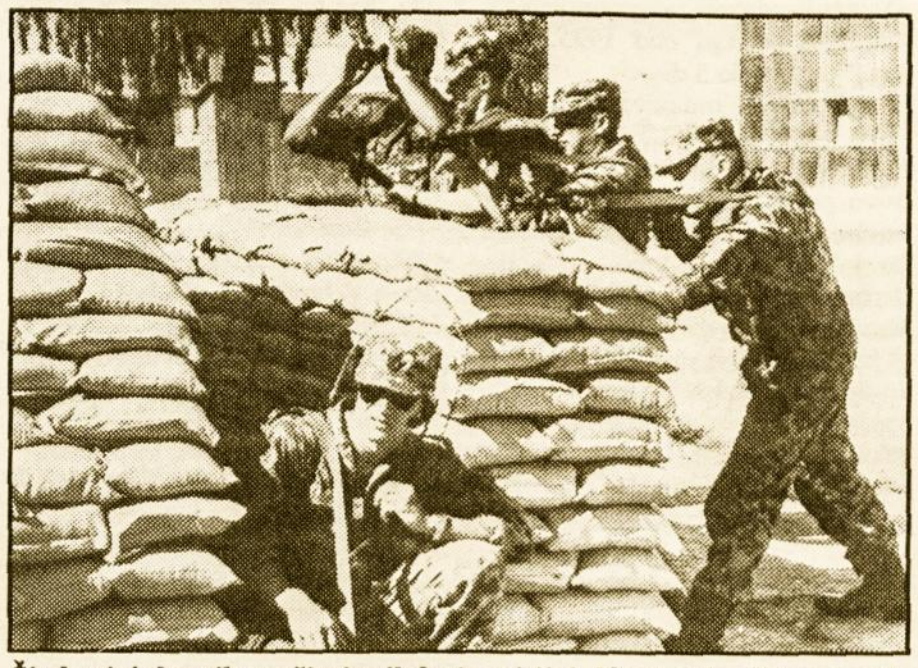

Šie kariai dar tik ruošiasi taikdario misijai. Nuotrauka iš tarptautinių pratybų "Gintarinis slėnis'95" Rukloje.

Viktoro Kapočiaus nuotr.

Kiek aprimus šaudymams, visi, danai ir lietuviai, tuoj pat vykdavo į paskirties punktus. Nusiprausti, normaliai pavalgyti ir persirengti taikdariams buvo leista tik praėjus savaitei po rugpjūčio 4 d. puolimo, kai tapo aišku, kad kroatai išstūmė serbus. Baisiausia, pasak jo, buvo po mūšių, kai taikdariai važiuodavo ardyti bunkerių, išberti iš maišų smėlio. Jie matė, kaip užminuotuose laukuose vaikštinėja palikti alkani gyvuliai. Užlipusios ant minų susisprogdindavo arba susižeisdavo karvės, avys, kiaulės. Kariai matė, kaip gyvūnai dvesia, aptupti musių. Aplink tvyrojo karštis, persekiojo dvokiančios, pūvančios mėsos kvapas. Serbų lavonų taikdariai jau nematė, nes tie buvo surinkti ir palaidoti arba išvežti kuo toliau nuo kroatų, nes tie tyčiodavo ir iš negyvėlių.

Taikdariai matė karo baisumus, bet buvo jų tamyboje ir šviesesnių akimirkų. Antai marijampolietis R.Tamulynas prisipažino, kad danai niekaip negalėjo teisingai parašyti jo pavardės - tai Tamylynas, tai Tamulunas, nors jo pareigos buvo tikrai atsakingos - virėjo. Kadangi lietuviams gerokai nusibodo rytą vakarą valgyti sumuštinius, prie kurių įpratę danų taikdariai, R.Tamulynas tapo virėju ir kasdien, jei tik nereikėdavo stovėti poste, gamindavo valgį 15 žmonių. Dažniausiai tai būdavo makaronai su dešrelėmis, miltiniai blynai. O kai vinimis skardos lakšte pribadė skylučių ir pasidarė "tarką", išsikepdavo ir bulvinių blynų, išsivirdavo cepelinų. Mėsą Danijos taikos palaikymo bataliono kariams tiekė Slovėnija. Kadangi Kroatija - pietų kraštas, gegužės mėnesį jau geltonavo miežiai, o gegužės 9 d. pirmą kartą teko paragauti bulvių. Virėjui R.Tamulynui porą kartų teko pasidarbuoti iš peties, norint pavaišinti cepelinais ir daug didesnį danų batalioną. Danai, radę bulvėse mėsą, pavadino valgį "pele maiše", vieni suvalgydavo tik mėsą, o kiti - tik bulves, paskui įprato valgyti visą cepeliną.

LITPLA-2 būrio vado pavaduotojas G.Jurčiukonis pajuokavo, kad Lietuvoje yra labai geros visuomenės informavimo priemonės: kai norėdavo ką nors sužinoti, pavyzdžiui, kada juos gabens į namus, paskambindavo tėvams į Lietuvą - ir viskas tapdavo aišku. Dažniausiai to dar nežinodavo net Danijos taikos palaikymo bataliono DANBAT vadovybė...

Ona Mickevičiūtė

Lietuvos avialinijos

Lithuanian Airlines

Nuo liepos 16 d. Londone pradėjo veikti Lietuvos avialinijų biuras-atstovybė:

Room 104, East Wing, Terminal 3, Heathrow TW6 1JH.

Lietuvos avialinijų atstovė Genovaitė Balsevičienė ir Lina Jones darbo dienomis atstovybėje dirba nuo 9 iki 17 val., o šeštadieniais nuo 9 iki 13 val.
Joms paskambinti galima: 0181 745 7473.
Faksas 0181 745 7346.

Kiekvieną savaitę
pirmadieniais, trečiadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais
iš Vilniaus skrenda "Boeing 737-200" lėktuvas
į Londoną ir grįžta atgal.
Į vieną pusę skrydis trunka 2 val. 40 min.

Kviečiame pasinaudoti LAL atstovybės paslaugomis.

Skriskite LAL "Boeing" lėktuvu į Vilnių ir atgal.

Sportas

Atlantą nustebino klaipėdietės pasirodymas

26 metų klaipėdietė Natalija Murnikovienė Atlantoje, JAV, tarptautinėse varžybose "Ms. Olympia", laimėjo trečiąją vietą. Varžybose dalyvavo septyniolika geriausių Tarptautinės kultūrizmo federacijos sportininkių - pirmasis pernai metų "Ms.Olympia" dešimtukas, trijų zoninių turnyrų ir pasaulio čempionato prizininkės. Jos varžėsi dėl 100 tūkst. JAV dolerių prizų fondo ir šlovės laimėti šiose prestižinėse Tarptautinės kultūrizmo federacijos rengiamose varžybose. Pirmąją vietą šeštą kartą iš eilės iškovojo amerikietė C.Everson, antra taip pat atiteko amerikietei K.Chizevsky.

Natalijos Murnikovienės, debiutuojančios "Ms.Olympia" turnyre, iškovota trečioji vieta daug kam buvo staigmena.

Aktyviausia Lietuvos lengvaatletė

Ja šiemet galima vadinti šuolininkę į aukštį Nelę Žilinskienę. Per žiemos ir vasaros sezonus ji dalyvavo 16-oje tarptautinių varžybų dvylikoje pasaulio valstybių. N.Žilinskienė išbandė jėgas pasaulio čempionate, keliose "Grand Prix" varžybose. 16 tarptautinių startų per metus - unikalus reiškinys, galbūt ir vienintelis Lietuvos lengvosios atletikos istorijoje. Šešis kartus šuolininkė į aukštį iškovojo prizines vietas: triskart - pirmąsias, du - antrąsias, vieną - trečiąją. N.Žilinskienei priklauso Lietuvos šuolių į aukštį rekordas - 196 cm. Jį lengvaatletė šiemet pakartojo tarptautinėse varžybose San Paule.

V.Alekna – stipriausias

Vilniuje, Kalnų parke, vyko Lietuvos galiūnų varžybos, kuriose dalyvavo 16 stipruolių iš Lietuvos. "Lietuvos galiūnu" tapo šalies disko metimo čempionatų prizininkas Virginijus Alekna. Vyrai stiprumą išbandė įvairiose rungtyse: 25 kg akmens metime, 80, 100, 120 ir 140 kg sveriančių girnapusių nešime ir kt.

Lietuviai – pasaulio čempionai

Iš Ispanijos, Barselonos, kur pirmąkart vyko "Adidas" firmos organizuotas pasaulio "Streetball" (gatvės krepšinio) pasaulio čempionatas, grįžo Lietuvos merginų ir vaikinų komandos. Čempionato dalyvių amžius iki 20 metų. Lietuvaičiai tapo planetos čempionais, o lietuvaitės užėmė trečiąją vietą, praneša "Lietuvos rytas".

Vaikinų turnyre varžėsi 37 šalių rinktinės (JAV nedalyvavo). Lietuviai nugalėjo Ekvadorą, Graikiją bei Lenkiją ir iškovojo pirmą vietą savo grupėje. Patekę tarp 8 stipriausiųjų, Lietuvos krepšininkai laimėjo prieš Didžiosios Britanijos žaidėjus, pusfinalyje įveikė Baltarusiją, o finale - kroatus. Už pergalę lietuvaičiams buvo įteikti aukso spalva nudažyti beveik pusės metro ilgio "Adidas" sportbačiai, o svarbiausias prizas - kelialapis į NBA rungtynes kitų metų sausį. Apdovanojime dalyvavo NBA žvaigždė, "New York Knicks" ekipos gynėjas J.Starksas, buvęs Ispanijos rinktinės krašto puolėjas J. San Epifanio. Nugalėtojus pasveikino "Barcelona" komandoje šiuo metu žaidžiantis Artūras Karnišovas. (Beje, ispanai nesigaili sudarę sutartį su šiuo Lietuvos krepšininku, kuris yra vienas iš brangiausiai apmokamų Ispanijos krepšininkų - A.Karnišovo atlyginimas siekia pusę milijono dolerių per sezoną.)

Europos taurė – Lietuvos burluotojams

Pirmąkart Lietuvos buriavimo istorijoje lietuviai sportininkai Raimondas Šiugždinis ir Jurgita Maleckaitė, buriavę "Lazer-Radial" klasės jachtomis, iškovojo Europos taurę. Linas Grabnickas užėmė antrąją vietą. Apie tai rašoma "Lietuvos ryte".

Dėl šių metų Europos taurės rungėsi 156 buriuotojai iš 12 šalių.

Raimondas Šiugždinis, 27 m. Kauno "Žalgirio" jachtklubo treneris ir sportininkas, Barselonos olimpinių žaidynių dalyvis, Europos taurę užsitikrino laimėjęs pirmuosius du etapus Italijoje ir Prancūzijoje, tad trečiajame etape Portugalijoje jam net neteko startuoti.

J.Maleckaitė Italijoje ir Prancūzijoje iškovojo penktąsias vietas, o Portugalijoje - pirmąją, tad bendroje įskaitoje tapo Europos taurės varžybų nugalėtoja. Aštuoniolikmetė buriuotoja pirmavo ir jaunimo grupės įskaitoje. Linas Grabnickas Italijoje buvo ketvirtas, o Prancūzijoje - dvyliktas. Po pergalės trečiajame etape jis pakilo į antrąją vietą.

Ar Lietuvos krepšinio rinktinei gresia FIBA sankcijos?

Rugsėjo mėnesio "FIBA Basketball" rašo, kad gruodį FIBA Europos komitetas be kitų klausimų svarstys, kokių sankcijų imtis prieš komandas, kurios peržengė tam tikras ribas per Europos čempionatą Atėnuose. Tokios komandos, anot leidinio, yra trys: Kroatijos, Jugoslavijos ir Lietuvos.

Kroatai, gavę bronzos medalius ir ploję lietuviams, kai šiems buvo įteikti sidabro medaliai, demonstratyviai nulipo nuo garbės pakylos ir išėjo nesulaukę Jugoslavijos krepšininkų apdovanojimo. Lietuviai per finalines rungtynes su Jugoslavija, protestuodami prieš teisėjų sprendimą, buvo palikę aikštę ir atsisėdę ant atsarginių suolelio. Jugoslavijos krepšininkai, stovėdami ant garbės pakylos, rodė kroatus provokuojančius ženklus.

Taip pat bus peržiūrėti ir straipsniai tų Graikijos, Ispanijos ir Izraelio žurnalistų, kurie atvirai kaltino FIBA generalinį sekretorių B.Stankovičių surežisavus Jugoslavijos rinktinės pergalę. Ruošiamasi svarstyti ir Graikijos fanų elgesį, kuomet per finalines rungtynes šie skandavo nešvankius šūkius FIBA adresu. Numatomos sankcijos - papeikimai, piniginės baudos, o kai kuriais atvejais ir pašalinimas iš čempionato. Kokios sankcijos bus taikomos pavieniams žaidėjams, kurie po Atėnų čempionato viešai kritikavo FIBA ir jos vadovą, nerašoma. *ELI*

Laiškas redakcijai

Gerb. ponai,

Didžiosios Britanijos vienintelis dalyvis Lietuvių žaidynėse klysta, kaltindamas lietuvišką veiklą už kitų nedalyvavimą žaidynėse. Kaltė yra ta, kad šios Žaidynės buvo labai prastai ar išvis nereklamuotos, ypač "Europos lietuvyje". Organizatoriai turėjo reklamuotis spaudoje. Jeigu būčiau greičiau ir daugiau sužinojęs, būčiau su sūnum į jas vykęs. Prieš darant tokias keliones, reikalinga žinoti organizatorių adresus, telefonų numerius, kad žinotum, kur kreiptis ir kada pasirinktas sportas vyks. Gal Lietuvoje ir kitose valstybėse reklamos buvo, bet iš Anglijos vykti mažai žinant rizikinga. Kas būtų, jei gu atvykus gautum atsakymą, jog įsirašymo data praėjus? Be reklamos nieko neatsiekiama, ir kai matysime daugiau žinių, į sekančias žaidynes važiuos daugiau nei vienas dalyvis.

E. Lucas

EuroposLIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN - Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England.
Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456 ISBN 0901941 45X
Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 40 svarų.
Vokietijoje - 100 DM. Visur kitur - 40 sv.
Lietuvoje "EL" rėmėjams - 168 Lt.
Vienoje skilty įdėto skelbimo kaina 10 sv. (minimumas). Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.
Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.
Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:
"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.
Tel.: 071-727 2470 Faksas: 071-792 8456
******

"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE
Šis "EL" Nr. 38 išsiųstas iš Vilniaus rugsėjo 18 d.

LONDONE

TAUTOS ŠVENTĖ

Ją Londono lietuviškoji Švento Kazimiero parapija paminėjo sekmadienį, rugsėjo 10 d., savoje šventovėje pamaldomis. 11 valandą Mišios buvo atnašaujamos už Lietuvos dvasinį atsinaujinimą.

Pamoksle klebonas Jonas Sakevičius MIC kalbėjo, kad šios šventės prasmė yra net triguba: 1430 m. Vilniaus katedroje Vytautas Didysis turėjo vainikuotis Lietuvos karaliumi, 1930 m., minint 500 metų sukaktį nuo Vytauto Didžiojo Lietuvos, tuometinė vadovybė paskelbė Tautos šventę valstybine šventė.

Ji turi savo prasmę, kaip kovos už valstybės savarankiškumą, Lietuvos išlaisvinimo nuo užsienio įtakos simbolis. Be to, ji yra religinė katalikų šventė. Lietuvoje toji diena dar ypatingiau švenčiama - nuo XVII amžiaus vyksta atlaidai Šiluvoje.

Pamaldose be vietinių lietuvių išeivių dalyvavo gana gausus būrys naujųjų išeivių iš dabartinės Lietuvos.

Pamaldos užbaigtos Tautos himnu, kuris aidėjo šventovės skliautais iš senųjų ir naujų išeivių krūtinių.

KUN. KASTYTIS RAMANAUSKAS MIC GRĮŽO Į LIETUVĄ

Kun. K.Ramanauskas MIC, praleidęs vieną mėnesį pas Londono lietuvius ir pavadavęs kleboną Joną Sakevičių MIC, susipažinęs bent dalinai su Londono įžymybėmis, rugpjūčio 3 d. išvyko atgal į Panevėžį.

KUN. J. SAKEVIČIUS MIC VĖL LONDONE

Kun. dr. J. Sakevičius MIC, praleidęs vieną mėnesį Čikagoje ir Toronte, aplankęs įvairias organizacijas ir laikraščių "Lietuvių balsas", "Draugas", "Tėviškės žiburiai" redakcijas, dalyvavęs įvairiuose parengimuose, rugsėjo 1 d. sugrįžo į savo numylėtą Londoną pilnas įvairių įspūdžių iš Amerikos žemyno.

BRITŲ-LIETUVIŲ PAGALBOS FONDAS VAIKAMS LIETUVOJE

Fondo vadovybė gavo šias aukas iš nuolatinių rėmėjų: A.Bieliūno ir V.Cibulsko po 20 svarų. Abu Stroud gyventojai. Padėka aukotojams. Visokios aukas visuomet laukiamos.

Jas siųsti:

British-Lithuanian Relief fund for Children in Lithuania, 21 The Oval London E2 9DT.

LIETUVIŲ ŠV. KAZIMIERO BAŽNYČIA LONDONE

21 The Oval, E2 9DT rytinėje Londono centro dalyje.

Įėjimas iš Hackney Road.
Tel. 071 739 8735
Pamaldos sekmadieniais - 9 ir 11 val.

Artimiausia požeminė stotis:
Bethnal Green centrine linija.
Autobusai iš miesto centro:
26, 48, 55.

PAMALDOS

Nottinghame - rugsėjo 24 d., 11.15 val., Židinyje.
Manchesteryje - rugsėjo 24 d., 12.30 val.
Bradforde - spalio 1 d., 12.30 val.
Eccles - spalio 8 d., 12.15 val.

Atviras laiškas LNB Direktorių valdybos Pirmininkui

Gerbiamasis LN B-vės Direktorių valdybos Pirmininke,

Atsistatydinu iš Lietuvių namų akcinės bendrovės finansinių reikalų kontrolės pareigų nuo 1995 metų rugsėjo mėnesio 3 dienos.

Atsistatydinimo priežastys:

1. Pertvarkant Lietuvių namų bendrovės atskaitomybės skyrių, buvo pakviestas vienas kandidatas anglas, gyvenantis Hampshire. Jam be jokios konkurencijos atiduotas darbas. Turėjo būti pakviesti keli kandidatai šiam darbui ir pasirinktas iš jų geriausias ir pigiausias.

2. Paprašius LN B-vės Direktorių valdybos Pirmininko, kad parodytų rekomendacijas, kas tą firmą Traviss & Co rekomendavo, taip pat prašant, kad būtų parodytas kontraktas su Traviss & Co, kiek jai bus mokama už darbą, Pirmininkas nesiteikė to padaryti.

3. Rengiant pasimatymą su Royal Bank of Scotland Notting Gate Hill skyriaus vedėju, LNB Direktorių valdybos Pirmininkas nerado reikalo, kad dalyvautų finansinių reikalų kontrolės direktorius.

4. Su nusamdytu naujuoju atskaitomybės buhalteriu iš Traviss & Co buvo ruošiamas "Biznio planas - Cashflow", pagal kurį prašoma paskola iš banko remontuoti Lietuvių namams Londone.

Nežinau, kas Traviss & Co firmai aiškino 1994 metų LNB apyskaitas. Tam "Biznio plane - Cashflow" projekte jau numatyta "The newspaper will be discontinued" ir nuo gruodžio 1 d. tame plane "Europos lietuvio" nei pajamų, nei išlaidų nenumatyta. Kai tuo tarpu dauguma direktorių ieško priemonių, kaip išlaikyti "Europos lietuvį".

Be to, tame "Biznio Plane - Cashflow" įjungiama Lietuvių Sodyba Headley Park gauti paskolai Lietuvių namų Londone remontui.

5. Posėdis, įvykęs 1995 m. rugpjūčio 16 d. Lietuvių namuose, kuriame dalyvavo K. Tamošiūnas, J. Levinskas, E. Šova ir M. Traviss iš Traviss & Co. Jame svarstyta, kaip M. Traviss ves LNB atskaitomybės knygas. Tame posėdyje kalbėta ir tai, kokias pareigas aš, kaip finansinis kontrolierius, turėsiu atlikti toje naujoje atskaitomybės sistemoje, bet manęs į šį posėdį nepakvietė.

Tuo būdu, kada aš nekviečiamas dalyvauti posėdžiuose, kur svarstomi, sakyčiau, svarbūs LNB finansiniai reikalai, man daugiau nieko nebelieka, kaip pasitraukti iš tų man suteiktų pareigų, nes jų man neleidžiama atlikti.

Pasilieku eiliniu Lietuvių namų bendrovės Direktorių valdybos nariu.

Be to, pone Direktorių valdybos Pirmininke, mano manymu, Lietuvių namams remontuoti paskolos reikia ieškoti neįtraukiant Lietuvių Sodybos Headley Park nei "Europos lietuvio" į bendrą "Biznio planą".

Su pagarba

S. Kasparas

JONUI KĘSTUČIUI VALIŪNUI mirus, liūdesy likusiems žmonai Inge, sūnums ir dukroms bei jų šeimoms reiškiame nuoširdžią užuojautą.

VLB Romuvos apylinkė ir VLB Romuvos moterų klubas

Vaistai į Lietuvą

Priimame užsakymus ir siunčiame į Lietuvą visų rūšių visame pasaulyje gaminamų vaistų.

Siunčiame ir tokių vaistų, kurių be gydytojo recepto negalima pirkti. Mums receptas nereikalingas, jei vaistų pavadinimas yra žinomas.

Taip pat pristatome Lietuvoje ir kitur rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu.

Elektroninė "Optima" rašomoji mašinėlė su lietuvišku šriftu, su pristatymo išlaidomis kainuoja 150.00 sv., doleriais - 230.00. Rašomoji juostelė, cartridge - 4.00 sv., doleriais - 6.00. Klaidų atitaisymo juostelės (5) - 7.00 sv., doleriais - 10.00.

Pristatome į rankas pinigines dovanas Lietuvoje.

Baltic Managment Company.
(Z. Juras & A.Juras).
11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England,
telef. 0181 460 2592,
fax 0181 402 9403.

SKELBKITĖS

Londone ir Vilniuje leidžiamame savaitraštyje

"EUROPOS LIETUVIS"

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsidrausti, tai padės išvengti ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų, ir linki geros bei atmintinos kelionės!

PASAULYJE

Popiežius ragina jaunimą nenusivilti

Rugsėjo 9 d. Loreto mieste Italijoje susirinko šimtai tūkstančių jaunuolių iš visos Europos pasiklausyti popiežiaus Jono Pauliaus II kvietimo įvesti taiką buvusioje Jugoslavijoje. Maždaug pusė milijono žmonių kartu su Katalikų bažnyčios dvasiniu vadovu meldėsi ir išreiškė solidarumą su Balkanų konflikte kenčiančių valstybių jaunimu.

Tai tarptautinio renginio "Eur-Hope" - "Europos viltis", vykusio rugsėjo 6-10 dienomis, dalis. Susitikimo metu buvo surengtas televizijos tiltas per palydovą su jaunimo grupėmis, susirinkusiomis Paryžiuje (Prancūzija), Santiago de Compostela (Ispanija), Kryžių Kalne (Lietuva), Belfaste (Airija), Drezdene (Vokietija) ir Sarajeve.

Popiežiaus kalba, kurioje jis pasmerkė karą Balkanuose, kvietė jaunimą nenusivilti ir neatsisakyti užduoties sukurti Europą, kuri liktų ištikima savo pilietinėms ir dvasinėms tradicijoms, buvo retransliuojama milžiniškame ekrane. Jame buvo rodomi ir karo nuniokotos Bosnijos vaizdai. Tiesioginės transliacijos metu per televizijos tiltą granatos sužalotas jaunuolis iš Sarajevo sakė, kad jie laukia, kada baigsis skerdynės. Jonas Paulius II atsakė: "Neužmirškite, mes su jumis".

Belfaste ir katalikų, ir protestantų jaunuoliai reiškė viltį, jog religinė nesantaika jų gimtinėje liausis. Prancūzijos jaunimas kalbėjo apie taikų skirtingų etninių grupių bendrą gyvenimą.

Pasaulis ir vėl, praėjus dvejiems metams po Popiežiaus apsilankymo Lietuvoje, išvydo Kryžių kalną. Televizijos tilto susitikime su Jonu Pauliumi II ir Europos jaunimu dalyvavo apie 10 tūkstančių čia susirinkusių jaunųjų maldininkų iš šešių Lietuvos vyskupijų, Latvijos ir Estijos. Transliacija iš Lietuvos truko apie 7 minutes. Tamsoje apšviestas kalnas, didžiulis ekeranas, maldininkai, uždegę žvakutes, atrodė nepaprastai įspūdingai.

Televizijos tilto žiūrovams buvo trumpai papasakota Kryžių kalno istorija ir Lietuvos laisvės byla, prisiminta, jog niekas nepamiršo Šventojo Tėvo apsilankymo prieš dvejus metus šiame kalne. Šv. Ignaco bažnyčios jaunimo choras sugiedojo giesmę "Kryžius šventas". Jaunas dievdirbys Adolfas Teresius priminė, kaip sovietų laikais buvo mėginta sunaikinti Kryžių kalną, bet jis, padedamas žmonių, prisikeldavo kiekvieną kartą. Jo padirbti atnešti kryžiai ir koplytstulpiai buvo pastatyti Kryžių kalne. Sveikinimo kalba į Šventąjį tėvą kreipėsi Vilniaus Universiteto studentė Dalia Maksvitytė. Popiežius Jonas Paulius II, giesme ir žodžiu apglėbtas "nuo Kryžių kalno, kur viltis nugalėjo blogį", patikino Lietuvos jaunimą gerai prisimenąs savo apsilankymą čia. "Trokštu jus apkabinti, vertindamas jūsų tikėjimo paliudijimą, - kalbėjo Šventasis Tėvas lietuviškai. - Būkite visada ištikimi Kristaus Kryžiui - meilės ir vilties esmei".

Tą vakarą Lorete vyko koncertai ir šokiai. Jaunimas mojavo savo šalių vėliavomis.

Kitą rytą čia Popiežius aukojo šventąsias mišias. Iškilmėse dalyvavo dvylika kardinolų ir 50 vyskupų iš visos Europos.

Pagal užsienio agentūrų pranešimus

Leidėjas: Lietuvių namų bendrovė Londone ir Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga. Vyriausiasis redaktorius Vladas Dargis. "EL" redakcijos adresas Vilniuje: A. Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva. Tel.: 622466, 611879. Faksas: 614984. Indeksas 67372. SL 1436. 2 sp. l. Tiražas 1700 egz. Užs. Nr. 3089. Spausdina valstybinė įmonė "Spauda", Laisvės pr. 60, Vilnius.